

Republika e Kosovës
Republika e Kosovës / Republic of Kosovo

ZYRA E KRYEMINISTRIT/URED PREMIJERA/OFFICE OF THE PRIME MINISTER
AGJENCIA PËR BARAZI GJINORE / AGENCIJA ZA RAVNOPRAVNOST POLOVA/
AGENCY OF GENDER EQUALITY

PLANI I VEPRIMIT TË KOSOVËS PËR
FUQIZIMIN EKONOMIK TË GRAVE
2011 – 2013

AKCIONI PLAN ZA EKONOMSKO
JA ANJE ŽENA
2011 – 2013

KOSOVO ACTION PLAN FOR THE ECONOMIC
EMPOWERMENT OF WOMEN
2011 – 2013

PJESA I: SFONDI.....	5
1.1 Hyrje.....	5
1.2 Struktura e Planit të Veprimit për Fuqizimin Ekonomik të Grave.....	5
1.3 Zhvillimi i gjinive në Kosovë.....	5
1.4 Sfidat.....	6
1.5 Arsyet për Planin e Veprimit.....	6
1.6 Vizioni, objektivat dhe aktivitetet.....	6
PJESA II: KORNIZA E IMPLEMENT.....	8
2.1 Rolet dhe përgjegjësitë.....	8
2.1.1 Agjencia për barazi gjinore.....	8
2.1.2 Ministritë e sektorëve.....	8
2.1.3 Autoritetet lokale.....	8
2.1.4 Shoqëria civile.....	9
2.1.5 Partnerët zhvillimorë.....	9
PJESA III: MONITORIMI, VLERËSIMI DHE HULUMTIMI	9
3.1 Monitorimi dhe vlerësimi.....	9
3.2 Plani i implementimit.....	9
3.3 Qëllimet dhe politikat e zhvillimit sektoral dhe kombëtar	9
3.3 Lidhja ndërsektorale dhe harmonizimi	10
3.4 Indikatorët.....	10
3.5 Organizimet institucionale për monitorim dhe vlerësim.....	10
3.6 Hulumtimet	10
4. PJESA IV: KORNIZA LOGJIKE DHE MATRICA	11
ODELJAK I: OSNOVNE INFORMACIJE.....	43
1.1 Uvod	43
1.2 Pregled Akcionog plana za ekonomsko ja anje žena.....	43
1.3 Razvoj rodni pitanja na Kosovu.....	43
1.4 Izazovi.....	44
1.5 Obrazloženje za Akcioni plan.....	44
1.6 Vizija, specifi ni ciljevi i aktivnosti.....	44
1.7 Veze sa drugim nacionalnim politikama.....	45
ODELJAK II: OKVIR ZA SPROVOĐENJE.....	45
2.1 Uloge i odgovornosti.....	45
2.1.1 Agencija za rodnu jednakost.....	45
2.1.2 Sektorska ministarstva.....	46
2.1.3 Lokalne vlasti.....	46
2.1.4 Gradansko društvo.....	46
2.1.5 Razvojni partneri.....	46

ODELJAK III: PRACENJE, OCENJIVANJE I ISTRAŽIVANJE.....	47
3.1 Pracenje i ocenjivanje.....	47
3.2 Plan sprovođenja	47
3.3 Nacionalni i sektorski razvojni ciljevi i politika.....	47
3.3 Medusektorska povezanost i sinergija.....	47
3.4 Pokazatelji.....	47
3.5. Institucionalni aranžmani za pra enje i ocenjivanje	47
3.6 Istraživanje.....	48
 ODELJAK IV: LOGICKI OKVIR I LOGICKA MATRICA.....	 49
SECTION I: BACKGROUND.....	77
1.1 Introduction	77
1.2 Layout of the Action Plan for Economic Empowerment of Women.....	77
1.3 Gender Development in Kosovo.....	77
1.4 Challenges.....	78
1.5 Rationale for the Action Plan.....	78
1.6 Vision, Objectives and Activities.....	78
1.7 Links to other National Policies.....	79
 SECTION II: IMPLEMENTATION FRAMEWORK.....	 79
2.1 Roles and Responsibilities.....	79
2.1.1 Agency for Gender Equality.....	79
2.1.2 Sector Ministries.....	80
2.1.3 Local Authorities.....	80
2.1.4 Civil Society	80
2.1.5 Development Partners.....	80
 SECTION III: MONITORING, EVALUATION AND RESEARCH.....	 81
3.1 Monitoring and Evaluation.....	81
3.2 Implementation Plan.....	81
3.3 National and Sectoral Development Goals and Policies.....	81
3.3 Intersectoral Linkage and Synergies.....	81
3.4 Indicators.....	81
3.5. Institutional Arrangements for Monitoring and Evaluation	81
3.6 Research.....	82
 SECTION IV: LOGICAL FRAMEWORK AND MATRIX.....	 83

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

ZYRA E KRYEMINISTRIT // OFFICE OF THE PRIME MINISTER/ URED PREMIJERA
AGJENCIA PËR BARAZI GJINORE / AGENCIJA ZA RAVNOPRAVNOST POLOVA/
AGENCY OF GENDER EQUALITY

PLANI I VEPRIMIT TË KOSOVËS PËR FUQIZIMIN EKONOMIK TË GRAVE
2011 – 2013

PJESA I: SFONDI

1.1 Hyrje

Zhvillimi socio-ekonomik i Kosovës dhe përparimi i saj i përgjithshëm varet nga shfrytëzimi i plotë i burimeve të saj njerëzore, si femrave ashtu edhe meshkujve. Margjinalizimi i vazhdueshëm dhe shfrytëzimi jo i mjaftueshëm i grave që në shifra janë 860,274¹ e popullatës së përgjithshme është një pengesë madhore ndaj zhvillimit të shpejtë socio-ekonomik të vendit.

Qeveria e Kosovës ka marrë masa për të trajtuar shqetësimet për çështjet gjinore në Kushtetutën e Republikës së Kosovës, me hartimin dhe miratimin e legjislacionit specifik që trajton përfaqësimin e grave të Kosovës dhe statusin e pjesëmarrjes dhe mirëqenien dhe me integrimin e perspektivës gjinore nëpërmjet politikave të ndryshme makro dhe mikro, strategjive dhe programeve.

Kushtetuta e Kosovës kërkon që përbërja e Kuvendit të Kosovës duhet të respektojë parimet e njohura ndërkombëtarisht të barazisë gjinore (neni 71:2), ndërsa Ligji për Zgjedhjet e Përgjithshme kërkon nga partitë politike respektimin e kuotës gjinore që kërkon që 30% e të gjithë kandidatëve të jenë femra, (neni 27.1). Përveç kësaj, Kosova ka miratuar dhe respekton Ligjin për Barazinë Gjinore, (2004/2), Ligjin për Mbrojtjen e Viktimave të Dhunës në Familje, Ligjin për Shëndetin Riprodhues, dhe kështu me radhë. Më tej, një numër i strategjive dhe veprimeve janë ndërmarrë nga qeveria në vitet e fundit për të avancuar statusin e grave në Kosovë si Programi i Kosovës për Barazi Gjinore dhe Programi i Kosovës kundër dhe Plani i Veprimit 2011-2014. Në vitin 2009, Kuvendi i Kosovës nënshkroi rezolutën e Qëllimeve Zhvillimore të Mijëvjeçarit që tregon përkushtimin për arritjen e QZHM-ve deri në vitin 2015.

Për të siguruar implementimin efektiv të Programit të Kosovës për Barazi Gjinore, në veçanti objektivat programore të tij në lidhje me fuqizimin ekonomik të grave, një plan veprimi për fuqizimin ekonomik të grave në Kosovë për të promovuar një shoqëri të drejtë dhe të barabartë dhe për të forcuar të drejtat e grave që u mundëson atyre që të kenë kontroll mbi jetën e tyre dhe të ushtrojnë ndikim në shoqëri është përgatitur nga Agjencia e Kosovës për Barazi Gjinore. Ky Plan Veprimi mbulon fushat kyçe të problemeve gjinore të parapara në Programin për Barazi Gjinore.

1.2 Struktura e Planit të Veprimit për Fuqizimin Ekonomik të Grave

Plani i veprimit është paraqitur në pesë pjesë. Pjesa Një përmban informata për sfondin, që përfshin hyrjen, sfidat, arsyet, vizionin, objektivat strategjike dhe qëllimet, dhe lidhjet me politikat tjera të Kosovës. Pjesa e Dytë është për Kornizën e implementimit të Planit të Veprimit ndërsa Pjesa e Tretë jep detajet e Monitorimit, Vlerësimit dhe Hulumtimeve dhe Pjesa e Pestë është Korniza Logjike dhe Matrica.

1.3 Zhvillimi i gjinive në Kosovë

Kushtetuta e Republikës së Kosovës përkrah barazinë gjinore dhe drejtësinë dhe garanton pjesëmarrjen e plotë të grave dhe burrave në jetën sociale, ekonomike dhe politike. Qeveria gjithashtu është duke zbatuar angazhimet ndërkombëtare që mbrohen në Kartën e Kombeve të Bashkuara dhe në Deklaratën e të

---

¹ SEK

Drejtave të Njeriut (1948), Konventën mbi Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit ndaj Grave (CEDAW) (1979), Konventën mbi të Drejtat e Fëmijëve (CRC) (1989), Deklaratën e Pekinit dhe Platformën për Veprim (1995), Samitin Botëror 2005, Rezolutën për Barazinë Gjinore dhe Fuqizimin e Grave, Politikën për Gratë dhe Zhvillimin Gjinor (2000), Adendumin mbi Parandalimin dhe Eliminimin e Dhunës ndaj Grave dhe Fëmijëve (1998). Pavarësisht nga përpjekjet për të zbatuar këto Deklarata dhe konventa, pabarazitë gjinore ende ekzistojnë në aspekte të ndryshme.

Qeveria ka krijuar edhe mekanizmat për formulimin e politikave gjinore, koordinimin, monitorimin dhe vlerësimin e implementimit të politikës së zhvillimit gjinor, programe dhe plane të integritit gjinor. Mekanizmat përfshijnë themelimin e Agjencisë për Barazi Gjinore që është përgjegjëse për zhvillimin gjinor, vendosjen e zyrtarëve gjinorë në ministri, departamentet e pavarura dhe komuna.

1.4 Sfidat

Zakonet dhe traditat që diskriminojnë gratë vazhdojnë të përjetësojnë pabarazitë gjinore, kapacitetin gjinor dhe aspektet institucionale. Ngjashëm, përpjekjet për të promovuar barazinë gjinore dhe barazinë hasin sfidat e mëposhtme:

- Fuqizimin e grave dhe burrave në mënyrë të barabartë në bazë të meritës;
- Të siguruarit që politikat makro dhe mikro i marrin parasysh çështjet gjinore;
- Të siguruarit që korniza ligjore i merr parasysh çështjet gjinore;
- Forcimi i mekanizmave institucionale për zhvillimin gjinor;
- Të siguruarit e partneriteteve të qëndrueshme dhe bashkëpunimit;
- Të siguruarit që janë në dispozicion resurset adekuate për të trajtuar pabarazitë gjinore dhe
- Kapacitetet joadekuate për koordinimin, monitorimin, vlerësimin, mbrojtjen dhe përcjelljen e implementimit të politikave, strategjive, planeve dhe programeve.

1.5 Arsyet për Planin e Veprimit

Arsyet për Planin e Veprimit janë që të udhëzohet implementimi i mëtejshëm i politikës zhvillimore gjinore dhe të grave, konventave, ligjeve dhe programeve. Brenda kontekstit të Programit të Kosovës për barazi gjinore në mënyrë specifike Plani i Veprimit është i dizajnuar të udhëheqë palët e interesuara që të:

- Shpejtojnë implementimin e progresit të Politikës për zhvillimin gjinor dhe të grave;
- Shpejtojnë implementimin e angazhimeve kombëtare, rajonale dhe ndërkombëtare për barazinë gjinore dhe fuqizimin e grave;
- Integrojnë çështjet gjinore në politika makro dhe sektorale;
- Lidhen me partnerët bashkëpunues dhe organizatat civile;
- Zgjerojnë koordinimin, llogaridhënien, monitorimin, vlerësimin dhe hulumtimin.

1.6 Vizioni, objektivat dhe aktivitetet

Vizioni i këtij plani të veprimit mbetet ai i Programit për barazi gjinore që thekson që:

Kosova do të jetë vendi ku të gjithë qytetarët (gratë dhe burrat) do të kenë mundësinë për të marrë pjesë në mënyrë të barabartë në vendimmarrje, të drejta të barabarta për arsim, punësim, qasje të lirë dhe të barabartë në të gjitha shërbimet publike ashtu që të gëzojnë rezultatet e punës së tyre.²

² Siç është formuluar në Programin Kosovar për Barazi Gjinore, 2008-2013, fq. 117

Plani i veprimit përmes dy objektivave specifike të tij synon të arrijë:

- Të përmirësojnë ndjeshëm pjesëmarrjen e grave dhe të ngrisë statusin e tyre në tregun e punës
- Të përkrahë ndërmarrësinë e grave dhe të arrijë qasje dhe shfrytëzim të barabartë të pronës dhe resurseve natyrore.

Objektivat do të arrihen përmes një numri të veprimeve që bien nën pesë aktivitete kryesore:

- Rritja e qasjes dhe përfaqësimit të grave në institucionet e administratës publike dhe ndërmarrjet publike,
- Rritja e qasjes dhe punësimit të grave në sektorin privat,
- Rritja e ndërmarrësisë në mesin e grave,
- Të siguroarit që partneritetet publiko-private dhe investimet i përgjigjen nevojave socio-ekonomike të grave,
- Përkrahja e programeve që promovojnë qasjen, kontrollin dhe pronësinë e grave mbi resurset.

1.7 Lidhjet me politikat tjera kombëtare

Plani i veprimit për Fuqizimin Ekonomik të Grave ndërton mbi bazën e Programit të Kosovës për Barazi Gjinore, 2008-2013, Strategjisë për Arsim të Lartë, Strategjisë për Zhvillim Rural, Strategjisë për Punësim në Kosovë, Strategjisë së Kosovës dhe Planit të Veprimit për të Drejtat e Fëmijëve, Strategjisë për Reformën në Administratën Publike.

PJESA II: KORNIZA E IMPLEMENTIMIT

Kjo pjesë shpjegon masat e implementimit për Planin e Veprimit për fuqizimin ekonomik të grave, që përfshin rolet e institucioneve, përgjegjësitë dhe harmonizimin e proceseve të implementimit.

Objektivi kryesor i planit të implementimit është të identifikojë dhe të udhëzojë për veprime specifike të cilat ministritë, institucionet, agjencitë e pavarura, sektori privat, autoritetet lokale qeveritare, organizatat e shoqërisë civile, organizatat komunitare dhe komunitetet do të ndërmarrin në planet afatshkurtër, afatmesme dhe afatgjata.

Qeveria do të krijojë një mjedis të përshtatshëm për pjesëmarrje aktive të të gjitha palëve të interesuara.

2.1 Rolet dhe përgjegjësitë

2.1.1 Agjencia për barazi gjinore

Agjencia për Barazi Gjinore është makineria kombëtare për zhvillimin gjinor në vend. Ajo do të jetë përgjegjëse për:

- Koordinimin e implementimit të strategjisë dhe të punojë afër me aktorët e tjerë,
- Sigurimin e përkrahjes profesionale për implementuesit e tjerë të zhvillimit gjinor,
- Raportimin e progresit të implementimit,
- Mbledhjen dhe shpërndarjen e programeve informative,
- Ofrimin e aktiviteteve për ngritjen e kapaciteteve për palët në ministritë e linjës, komunat dhe tjera sipas kërkesës për të implementuar me sukses Planin e Veprimit,
- Mbajtjen e bazës kombëtare të të dhënave gjinore.

2.1.2 Ministritë e sektorëve

Ministritë e sektorëve do të jenë përgjegjëse për drejtimin e politikave sektoriale, mbikëqyrjen, koordinimin, implementimin dhe aktivitetet monitoruese, të cilat kontribuojnë drejt arritjes së barazisë gjinore dhe drejtësisë. Ato gjithashtu do të jetë përgjegjëse për identifikimin e aktiviteteve prioritare të hollësishme që do të ndërmerren gjatë implementimit të strategjisë.

2.1.3 Autoritetet lokale

Ministria përgjegjëse për qeverisje lokale do të koordinojë implementimin e programeve në nivel rajonal dhe të qarkut. Ajo do të jetë gjithashtu përgjegjëse për masat e zhvillimit të kapaciteteve në nivel të pushtetit lokal. Për më tepër, Ministria do të udhëheqë mbledhjen dhe shpërndarjen e të dhënave gjinore të ndara nga niveli bazë në nivel kombëtar dhe anasjelltas.

Në nivelin e qarkut, autoritetet e pushtetit lokal (qarku/qyteti/ komuna/ këshilli i qytetit/fshatit) do të planifikojnë dhe implementojnë programe brenda fushave të tyre të juridiksionit në bashkëpunim me aktorë të tjerë, duke përfshirë komunitetet dhe familjet përmes procesit pjesëmarrës. Autoritetet lokale duhet të ndajnë burime të mjaftueshme për të përkrahur implementimin e Planit të Veprimit, si dhe për të monitoruar dhe raportuar progresin në barazinë gjinore, drejtësi dhe zhvillim. Ata gjithashtu do të jenë

përgjegjës për sensibilizimin e grupeve të ndryshme të synuara për çështjet gjinore dhe për të lehtësuar krijimin, përdorimin dhe shpërndarjen e të dhënave dhe informatave të ndara të gjinive.

2.1.4 Shoqëria civile

Spektori i shoqërisë civile ka një rol të rëndësishëm në arritjen e barazisë gjinore dhe drejtësisë. Shoqëria civile do të përfshijë organizatat jo-qeveritare, të bazuara në komunitet dhe sindikatat. Rolet dhe përgjegjësitë e tyre do të përfshijnë zhvillimin e kapaciteteve lokale dhe fuqizimin e komuniteteve, duke marrë pjesë në monitorim dhe vlerësim, mobilizimin e burimeve të komunitetit dhe zgjerimin e pjesëmarrjes së komunitetit. Spektori i shoqërisë civile do të punojë afër me ministritë qeveritare, autoritetet lokale për të siguruar se gjinia është përfshirë në implementimin e planeve sektoriale, si dhe planeve komunale.

2.1.5 Partnerët zhvillimorë

Partnerët zhvillimorë do të punojnë afër me Agjencinë për Barazi Gjinore dhe aktorët tjerë kryesorë në implementimin e SKZH Gj-së. Ata do të shfrytëzojnë sistemet dhe proceset ekzistuese për të dhënë shërbime financiare, teknike dhe tjera përkrahëse. Ata gjithashtu do të lehtësojnë iniciativat e zhvillimit të kapacitetit të palëve të interesuara, qoftë qeveritare apo joqeveritare.

PJESA III: MONITORIMI, VLERËSIMI DHE HULUMTIMI

3.1 Monitorimi dhe vlerësimi

Monitorimi dhe vlerësimi do të thotë përcjellja e implementimit të strategjive të zhvilluara për çdo fushë të fokusit për Planin e Veprimit për fuqizimin ekonomik të grave. Ky është një proces i vazhdueshëm që përfshin mbledhjen në kohë të informacionit në lidhje me aktivitetet e përditshme në rrjedhën e implementimit të strategjisë. Ky vlerësim është i nevojshëm për të nxjerrë në pah mangësitë në mënyrë që të merren veprimet korigjuese në vend se të pritët vlerësimi përfundimtar. Rezultatet e aktiviteteve të monitorimit dhe vlerësimit duhet të vihen në dispozicion për të gjitha palët për të mundësuar analizat ndër-sektoriale. Gjithashtu shërbejnë për të përcaktuar nëse të gjitha palët që marrin pjesë në implementimin e strategjisë i kanë marrë rezultatet që i dëshirojnë dhe nëse strategjia është duke dhënë rezultatet që janë paraparë gjatë fazës së hartimit të saj. Monitorimi dhe Vlerësimi i Planit të Veprimit do të udhëhiqet nga të mëposhtmet:

3.2 Plani i implementimit

Respektimi i Kornizës Logjike

3.3 Qëllimet dhe politikat e zhvillimit sektoral dhe kombëtar

Respektimi i politikave dhe qëllimeve zhvillimore kombëtare dhe sektorale siç është paraparë në Kushtetutën e Shtetit ose politikat relevante sektoriale, strategjitë dhe legjislacionet.

3.3 Lidhja ndërsektorale dhe harmonizimi

Vëmendje për lidhjet ndërmjet fushës së çështjeve gjinore në strategji dhe strategjive specifike brenda çdo fushe të problemeve për të siguruar se ka konsistencë.

3.4 Indikatorët

Korniza logjike përmban objektivat, strategjitë, aktivitetet, indikatorët e performancës dhe pjesëmarrësit (aktorët) që do të shfrytëzohen për qëllim të monitorimit dhe vlerësimit si dhe kornizën kohore.

3.5 Organizimet institucionale për monitorim dhe vlerësim

Agjencia për Barazi Gjinore është e ngarkuar me koordinimin e iniciativave gjinore në vend prandaj ka përgjegjësinë e përgjithshme për monitorimin dhe vlerësimin e implementimit të kësaj strategjie në nivel kombëtar. Në kryerjen e përgjegjësisë së saj, si koordinatore e përgjithshme e kësaj strategjie, ajo do të punojë në bashkëpunim të afërt me strukturën e Qeverisë. Pikat fokale gjinore, të krijuara në strukturën e Qeverisë do të jenë përgjegjëse për monitorimin dhe vlerësimin e implementimit të strategjisë në institucionet e tyre përkatëse të juridiksionit. Në të njëjtën kohë, ato do të japin informacion mbi progresin e zhvillimit gjinor për Agjencinë për Barazi Gjinore. Agjencia do të punojë edhe me Entin Statistikor të Kosovës, institucionet kërkimore, institucionet akademike, sektorin privat, organizatat joqeveritare, mediat në mënyrë që të marrë të dhëna dhe informacione që do të inkorporohen në sistemin e monitorimit dhe raportimit të strategjisë.

3.6 Hulumtimet

Hulumtimet janë domosdoshmëri për identifikimin e çështjeve që do të kërkojnë intervenime për të përmirësuar strategjitë, metodologjinë, kriteret e performancës, kornizën e implementimit dhe vlerësimin.

PJESA IV: KORNIZA LOGJIKE DHE MATRICA

Vizioni

Kosova do të jetë vendi ku të gjithë qytetarët (gratë dhe meshkujt) do të kenë mundësi të marrin pjesë në mënyrë të barabartë në vendim-marrje, të drejta të barabarta në arsimim, punësim, punësim, qasje të lirë dhe të barabartë në të gjitha shërbimet publike në mënyrë që të mund të gëzojnë rezultatet e punës së tyre.¹

Qëllimi strategjik:

Arritja e fuqizimit ekonomik të grave në Kosovë

Qëllimi 1: Përmirësimi domethënës i pjesëmarrjes së grave dhe përmirësimi i gjendjes së tyre në tregun e punës

Aktivitetet	Veprimet	Treguesit	Mënyrat e vërtetimit	Institucion-i(et) përgjegjës	Institucionet përkrahëse	Plani kohor	Resurset financiare
1.1 Ngritja e qasjes së grave si dhe përfaqësimi i tyre në institucionet e administratës publike dhe ndërmarrje publike	1.1.1 Ndërmarrja e një studimi për të vlerësuar barazinë e burrave dhe grave në vend të punës duke u përqendruar në komponentët kyç vijues: punësim, ngritje në pozitë, pagesë, zhvillim profesional dhe ndërmarrje të pozitave udhëheqëse (hulumtimi duhet të përfshijë të gjitha	Hulumtimi përmbushë standardet e hulumtimit të pranuar shkencëtarisht Të dhënat e mbledhura dhe përpunuara disagregohen sipas etnicitetit, moshës dhe ceneshmërinë	Dokument shkencor hulumtimi	ABCJ	Të gjitha Ministrinë e linjës, Komunitet e Kosovës, ndërmarrjet publike, institucionet relevante	08/2011	€ 15,000

¹ Siç është e detajuar në Programin e Kosovës për Barazi Gjinore, 2008-2013, fq. 117

	<p>institucionet publike)</p> <p>1.1.2 Bazuar në zbulimet dhe rekomandimet e hulumtimit, draftimi dhe miratimi i vendimeve dhe dekreteve relevante qeveritare që sigurojnë përmbushjen e tyre dhe arrijnë kuotën e përfaqësimit (40%) në institucione publike siç kërkohet sipas Ligjit mbi barazinë gjinore, 3.1, 3.2</p>	<p>Nr. i vendimeve qeveritare të lëshuara</p> <p>Relevanca e vendimeve të tilla përballë rekomandimev e përkatëse</p> <p>Ligji për Barazi Gjinore dhe kuota prej 40% është arritur si në përfaqësim ashtu edhe zotërim të pozitave të larta menaxheriale dhe të lidershipit</p>	<p>Dekretet janë nxjerrë dhe zbatuar</p> <p>Raportet periodike mbi vlerësimin e të dhënave</p>	<p>ABGJ, MAP</p>	<p>Të gjitha Ministrinë e linjës, Komunitat e Kosovës, ndërmarrjet publike, institucionet relevante</p>	<p>2011-2013</p>	<p>Duhet të vlerësohet në bazë të dekreteve dhe rekomandi meve të tilla</p>
<p>1.1.3 Projektimi i programeve të trajnimit dhe mundësive të mësimt për gratë që përmirësojnë kapacitetet e tyre dhe iu mundësojnë atyre që të përparojnë në pozita të larta menaxheriale dhe udhëheqëse</p>	<p>Materialet e kurrikulave dhe të trajnimit janë përgatitur dhe ekzistojnë</p> <p>Nr. i seanceve të trajnimit janë kryer</p>	<p>Kurrikula dhe materialet trajnuese</p>	<p>IKAP</p>	<p>ABGJ, Donatorët, Universiteti i Prishtinës dhe universitetet private</p>	<p>2011</p>	<p>€ 25,000</p>	

<p>1.1.4 Ofrimi i mundësive të trajnimit dhe mësimin bazuar në një kurrikulë të zhvilluar që përmirëson kapacitetet dhe menaxheriale të grave</p>	<p>Nr. i grave të trajnuara kundrejt numrit të grave që kanë lëvizur drejt pozitave udhëheqëse/ menaxheriale</p>	<p>Njoftimi mbi seancat e trajnimit si dhe kalendari i seancave të trajnimit Mbledhja periodike e të dhënave mbi avancimin në karrierë të grave</p>	<p>IKAP</p>	<p>ABGJ, Donatorët, Zyrat për burime njerëzore</p>	<p>2011-2013</p>	<p>€ 12,000 vjetore</p>
<p>1.1.5 Përkrahja e mundësive të mësimin dhe avancimit akademik përmes alokimit të fondeve të veçanta në baza vjetore dhe shpërblyerje të grave që janë shërbyese civile bazuar në merita të performancës</p>	<p>Nr. i bursave që i jepen grave</p>	<p>Dekreti qeveritar mbi alokimin e fondeve</p>	<p>QRRK dhe donatorët</p>	<p>2011-2013</p>	<p>Duhet të vlerësohet</p>	
<p>1.1.6 Avokimi tek donatorët për të rritur dhe vazhduar procesin e rritjes dhe vazhdimin</p>	<p>Nr. i grave të cilat kanë përfituar nga</p>	<p>Dokumentet mbi kriteret përzgjedhëse për skemën e dhënies së bursave</p>	<p>Donatorët</p>	<p>2011-</p>	<p>Është nënshkruar marrëveshja</p>	

	të procesit të dhënies së bursave, p.sh. Skema Evropiane e Bursave për profesionistët e rinj, etj. dhe ruajtja e bilancit gjinor gjatë procesit të dhënies së bursave	skema e bursave të donatorëve Ndërlidhja e bursës ndaj nevojave ekonomike dhe shoqërore	ndërmjet QRK-së dhe donatorëve Janë dhënë gradat shkencore dhe diploma			2013	
--	---	--	---	--	--	------	--

Qëllimi 1: Përmirësimi domethënës i pjesëmarrjes së grave dhe përmirësimi i gjendjes së tyre në tregun e punës

Aktivitetet	Veprimet	Treguesit	Mënyrat e vërtetimit	Institucion-i(et) përgjegjës	Institucionet përkrahëse	Plani kohor	Resurset financiare
1.2 Ngritja e pjesëmarrjes së grave si dhe punësimi në sektorin privat	1.2.1 Monitorimi i afërt nga perspektiva gjinore e zbatimit të Strategjisë për punësim të qëndrueshëm (SPQ) specifikiisht fushat vijuese të politikave: Shërbimet e punësimit publik, migrimi i fuqisë punëtore, programet e tregut të fuqisë punëtore aktive, mbrojtja e punësimit dhe mërijanimit i individëve nga skema për ndihmë sociale drejt punësimit të leverdishëm	Është themeluar sistemi i mbledhjes dhe raportimit të rregullt të të dhënave Është përforcuar bashkëpunimi ndërmjet ABGJ dhe MPMS	Raportet dhe marrëveshja e bashkëpunimit	ABGJ, MPMS	ESK, REC	2011-2013	Nuk janë nevojitur, janë alokuar në SPQ
	1.2.2 Ndërmarrja e një rishikimi (desk review exercise) duke ushtruar	Është hartuar raporti i inventarizimit	Dokumenti i raportit	ABGJ	Të gjitha Ministrinë e linjës, sektori	10/2011	€ 12,000

<p>një analizë të perspektivës së gjinisë të të gjitha strategjive sektoriale të cilat synojnë përmirësimin e zhvillimit ekonomik të Kosovës.</p>	<p>dhe përmban vërejtjet relevante</p>	<p>Regjistrat e punësimit</p>	<p>MPMS</p>	<p>REC, komunat,</p>	<p>2011-2013</p>	<p>Siç janë alokuar nën artikullin e linjës buxhetore vjetore për Programet e punës publike /MPMS</p>
<p>1.2.3 Futja në veprim dhe zbatimi, i kuotës së punësimit në programet e punëve publike (40%)</p>	<p>40% të individëve të punësuar janë gra</p> <p>Prioritet në punësim i jepet nënave që janë prind i vetëm, prindër të vetëm, grupeve minoritare dhe familjeve që jetojnë nën nivel të varfërisë</p>	<p>Publikimi i dokumentit të hulumtimit dhe shpërndarja e tij në sferën publike</p>	<p>ABGJ</p>	<p>MF, Sektorët jo-qeveritar, BB, ILO, UNDP, donatorët</p>	<p>2011</p>	<p>€ 25,000</p>
<p>1.2.4 Kryerja e hulumtimit mbi kontributin e papaguar të grave për zhvillimin ekonomik dhe përfshirjen e tyre në ekonominë jo-formale</p>	<p>Ndryshimet politike dhe legislative për të adresuar fuqizimin ekonomik të grave janë arritur</p> <p>Ngritja e programimit që përkrahë</p>					

	<p>1.2.6 Krijimi i një skeme vjetore shpërblyese ("Biznesi më i mirë i vitit") për bizneset të cilat punësojnë dhe promovojnë gratë në pozita menaxheriale si dhe praktikojnë trajtim të barabartë të grave në vend të punës</p>	<p>Është ulur niveli i ngacmimit seksual në vend të punës</p> <p>Ambienti i punës dhe produktiviteti janë përmirësuar</p> <p>Janë vendosur kriteret për skemën shpërblyese, p.sh. nr. i grave të punësuara, sipas faktorit të etnicitetit dhe paaftësisë, moshës, etj.</p> <p>Është themeluar një ngjarje për shpërblime biznesore si ngjarje e rregullt vjetore</p> <p>Nr. i grave të synuara dhe që përfitojnë nga aktivitetet e tilla% e grave që janë duke u nxjerrë nga</p>	<p>Ngjarje vjetore</p> <p>Raportet e monitorimit dhe vlerësimit</p> <p>Dekretet dhe rregulloret janë draftuar dhe miratuar</p> <p>Njoftimet përmes TV spoteve</p> <p>Raportet mbi stërvitjen/trajnimin</p>	<p>ABCJ dhe ZKM</p> <p>MTI, Oda Ekonomike e Kosovës</p> <p>2011-2013</p> <p>€ 5,000</p>	
--	--	--	--	---	--

	<p>1.2.7 Përfshirja e perspektivës gjimore në të gjitha kriteret publike të Qeverisë së Kosovës.</p>	<p>varfëria</p> <p>Janë themeluar kriteret, janë inkorporuar në rregullore mbi menaxhimin e financave publike dhe rregullore / politika ekonomike</p>	<p>Konferenca vjetore Procesi i konkurrencës dhe shpërblimet</p>	<p>ABGJ, MZHE, MF,MTI</p>	<p>Ministritë e linjës, AKP,</p>	<p>2011 – 2012</p>	<p>Nuk nevojitet</p>
	<p>1.2.8 Përmirësimi i pjesëmarrjes së grave gjatë ngjarjeve të panairave të punës përmes shpërndarjes së informatave mbi vendndodhjen e ngjarjes, procesin dhe dhenien e trajnimeve mbi mënyrën në të cilën duhet të qasen punëdhënësit potencial:</p> <p>a) Shpallja e ngjarjeve përmes TV-së, mediave të shkruara dhe radios në të gjitha gjuhët zyrtare të Kosovës,</p> <p>b) Angazhimi i entiteteve të specializuara për të</p>	<p>Nr. i grave që marrin pjesë në procesin e stërvitjes kundrejt numrit të grave që i nënshtrohen punësimit dobiprurës përmes ngjarjeve të panairit të punës</p> <p>Nr. i kompanive që hyjnë në procesin e konkurrencës</p>	<p>Të dhënat e mbledhura përmes anketave të rregullta dhe periodike</p>	<p>ABGJ</p>	<p>MPMS, MTL, ILO, UNIFEM, UNDP, Jo-qeveritare,</p>	<p>2011- 2013</p>	<p>€ 8,000 vjetore</p>

	<p>stërvitur dhe trajnuar gratë mbi procesin e njohurive të intervistimit dhe punësimit</p>			<p>ABGJ MTI</p>	<p>Mediet, Sindikatat, Universitetet, punëdhënësit publik dhe privat</p>	<p>2011- 2013</p>	<p>€ 10,000 vjetore</p>
	<p>1.2.9 Përzgjedhja dhe klasifikimi i top 20 punëdhënësve të vitit që janë miqësor ndaj familjes</p>	<p>Nr. i familjeve dhe grave që përfitojnë nga politikat e tilla Promovimi i politikave miqësore ndaj familjes në vend të punës</p>				<p>2011- 2013</p>	<p>€ 5,000 vjetore</p>
	<p>1.2.10 Inkurajimi i kompanive private-publike për mundësimin e ofrimit të stazheve praktikave të punës</p>	<p>Nr. i praktikanteve gra në kompani publike kundrejt numrit të atyre që marrin punësim të leverdishëm</p>		<p>Universitetet</p>	<p>ABGJ, ESK, Unionet studentore,</p>	<p>2011- 2013</p>	<p>€ 5,000 vjetore</p>

Qëllimi 2: Përkrahja e grave ndërmarrëse dhe arritja e qasjes së drejtë dhe e shfrytëzimit të resurseve pronësore dhe natyrore

Aktivitetet	Veprimet	Treguesit	Mënyrat e vërtetimit	Institucion-i (et) përgjegjës	Institucionet përkrahëse	Plani kohor	Resurset financiare
2.1 Ngritja e ndërmarrësisë në mesin e grave	2.1.1 Rritja e ndjeshmërisë së entiteteve dhe organizatave të donatorëve që ofrojnë programe të mikro-financave për të synuar fuqishëm gratë si grupe të tyre të përfituesve si dhe të rrisin numrin e grave si kliente / përfituese të programeve të tyre	Janë themeluar ngjarje të rregullta të ndarjes së informatave dhe vendim-marrjes Janë nënshkruar MM ndërmjet institucioneve qeveritare të Kosovës dhe donatorëve, dhe institucioneve financiare	MM, ngjarjet e organizuara dhe vendimet e ndërmarra	ABGJ	Të gjitha Ministrinë e linjës, entitetet lokale dhe ndërkombëtare mikrofinanciar e dhe të zhvillimit të biznesit	2011-2013	Nuk nevojiten
	2.1.2 Përkrahja e iniciativave që informojnë dhe trajnojnë gratë mbi të drejtat ekonomike dhe iniciativat afariste për të përmirësuar aftësitë ndërmarrëse të grave, njohuritë dhe iniciativat	Nr. i grave të arritura Nr. i seancave të rritjes së ndjeshmërisë të mbajtura Nr. i grave të arritura përmes kampanjave informative të	Janë mbajtur seancat e trajnimit, kampanjat e informacionit Uebfaqet / portalet mbi informacionin e biznesit	ABGJ	MTI, MPMS, entitetet dhe shoqatat afariste mikro-ndërmarrje	2011-2013	€ 20,000 vjetore

	<p>2.1.3 Themelimi i një fondi të bursave për gratë e reja të cilat dëshirojnë të ndjekin studimet e administrimit të biznesit</p>	<p>kontaktimit Janë themeluar kiosqet e informimit Nr. i bursave të dhëna Nr. i grave të cilat kanë diplomuar suksesshëm nga programi dhe janë në gjendje të fillojnë bizneset e tyre apo të marrin pozita të larta në ndërmarrje private</p>	<p>Programi për alokimin e fondeve të dhënies së bursave</p>	<p>ABGJ, MASHT</p>	<p>Univerzitetet ,Komunat,MTI, Ndermarrjet Publike dhe Private</p>	<p>2011-2013</p>	<p>€ 25,000 vjetore</p>
<p>2.1.4 Përkrahja e programeve të cilat ofrojnë këshilla pa pagesë mbi përmirësimin e biznesit, prodhimin dhe zgjerimin për të përfshirë gratë ndërmarrëse</p>	<p>Nr. i bizneseve të grave të përkrahura nga shërbimet e këshillimit të bizneseve Nr. i bizneseve të grave janë përmirësuar dhe zgjeruar</p>	<p>Të dhënat e mbledhura përmes raporteve dhe studimeve</p>	<p>IKAP Institucionet relevante</p>	<p>ABGJ, Donatorët, Zyrat e burimeve njerëzore</p>	<p>2011-2013</p>	<p>€ 12,000 vjetore</p>	

	<p>2.1.5 Përshprehja e ngjarjeve të panairve për bizneset e grave në nivel kombëtar dhe rajonal</p>	<p>Nr. i panairve të organizuar në vit</p> <p>Nr. i bizneseve që kanë marrë pjesë në panair</p> <p>Nr. i bizneseve që janë në gjendje të arrijnë përfitime financiare përmes shitjes së produkteve</p>	<p>Ngjarjet e panairve</p> <p>Të dhënat mbi pjesëmarrjen e bizneseve dhe të hyrave të tyre të mbledhura përmes anketave</p>	<p>ABGJ</p>	<p>MTI, komunat</p>	<p>2011-2013</p>	<p>€ 15,000 vjetore</p>
<p>2.1.6 Intensifikimi i bashkëpunimit me institucionet afërsisht kredidhënëse për të përmirësuar shërbimet e tyre kredidhënëse për gratë ndërmarrëse</p>	<p>Nr. i institucioneve financiare kredidhënëse që përkrahin bizneset e grave</p> <p>Nr. i bizneseve të grave që përfitojnë nga institucionet financiare kredidhënëse</p>	<p>Të dhënat që janë dhënë nga institucionet financiare kredidhënëse</p>	<p>ABGJ, MF</p>	<p>MTI, Institucionet financiare kredidhënëse</p>	<p>2011-2013</p>	<p>€ 5,000 vjetore</p>	

Qëllimi 2: Përkrahja e grave ndërmarrëse dhe arrija e gjasjes së drejtë dhe e shfrytëzimit të resurseve pronësore dhe natyrore							
Aktivitetet	Veprimet	Treguesit	Mënyrat e vërtetimit	Institucion-i(et) përgjegjës	Institucionet përkrahëse	Plani kohor	Resurset financiare
2.2 Sigurimi që partneritetet publike dhe private dhe investimet i përgjigjen nevojave socio-ekonomike të grave	2.2.1 Identifikimi i ndërmarrjeve ekonomike të leverdishme në të cilat duhet të investojnë gratë dhe ofrimi i informatave mbi mundësitë e investimit në një formë që është e qasshme për gratë	Nr. i ndërmarrjeve të grave janë themeluar Fuqizimi ekonomik i grave dhe rritja e zgjedhjes së tyre Procesi i drejtë dhe i hapur i informatave gjatë zhvillimit të PPP-ve	Të dhënat e mbledhura përmes raporteve të monitorimit dhe përgjegjësisë	ABGJ	MTI, MEF, Banka Botërore, MAPL, MPMS, Entitetet biznesore dhe shoqatat	2011-2013	Nuk nevojiten
	2.2.2 Treguesit gjinor të rrymës qendrore të fuqizimit ekonomik në projektet e partneritetit publik dhe privat	Janë themeluar treguesit gjinor dhe janë shfrytëzuar si kritere kyçe në zhvillimin e partneritetit publiko-privat	Dokumenti i propozuar dhe i miratuar i treguesve gjinor Dekreti mbi përfshirjen e tyre si kriter për zhvillim të PPP-ve	ABGJ	Banka Botërore, MTI, MEF, MAPL,	2012	Nuk nevojiten

	2.2.3 Ofrimi i trajnimit dhe orientimit për institucionet përkatëse mbi ngritjen në rryma qendrore të treguesve gjinor (aftësitë e njohurive praktike) me rastin e zhvillimit dhe zbatimit të PPP-së	Nr. i seancave trajnuese të zbatuara Nr. i Partneriteteve Publiko Private PPP dhe nr. i grave të përfshira si përfituese dhe aktorë kyç	Materialet trajnuese Marrëveshja e PPP-ve	ABGJ	Banka Botërore MTI, MEF, MAPL, komunat	2012- 2013	€ 30,000
--	--	--	--	------	---	---------------	----------

Qëllimi 2: Përkrahja e grave ndërmarrëse dhe arrija e qasjes së drejtë dhe e shfrytëzimit të resurseve pronësore dhe natyrore

Aktivitetet	Veprimet	Treguesit	Mënyrat e vërtetimit	Institucionet përkrahëse	Plani kohor	Resurset financiare
2.3 Përkrahja e programeve të cilat promovojnë qasjen e grave, kontrollin si dhe pronësinë e resurseve	2.3.1 Hulumtimi i rolit dhe pozitës së grave në menaxhimin e resurseve natyrore, në nivelin kombëtar dhe zgjerimi i rekomandimeve relevante të cilat përmirësojnë pozitën e tyre si vendim-marrëse dhe përfituese të shfrytëzimit të resurseve natyrore	Hulumtimi përfshinë të dhënat e disagreguara gjinore sipas nivelit të varfërisë, shtresës shoqërore, prapavijës së regjionit, etnicitetit, moshës, arsimimit, etj	MM-të, ngjarjet e organizuara dhe vendimet e ndërmarra	MBPZHR, IFAD, FAO, Banka Botërore, UNDP,	2011- 2012	€ 50,000

	<p>2.3.2 Në bazë të rekomandimeve të tilla, draftimi dhe miratimi i "Dokumentit të bardhë" i cili do të udhëzojë zbatimin dhe inkuorporimin e rekomandimeve të hulumtimit gjatë menaxhimit të resurseve natyrore përmes perspektivës së gjinisë</p>	<p>Dokumenti i bardhë merr pëlqim të gjerë nga sektori i entiteteve politike, private dhe vullnetarëve</p> <p>Nr. i strategjive sektoriale të cilat inkorporojnë udhëzimet e Dokumenteve të bardha</p>	<p>Dokumenti i bardhë</p> <p>Shfrytëzimi i dokumenteve të bardha në udhëzimin e politikave sektoriale</p> <p>Uebfaqja/portali mbi informacionin afarist</p>	<p>QRK</p>	<p>ABGJ, Universitetet, Donatorët</p>	<p>2012</p>	<p>Nuk nevojiten</p>
	<p>2.3.3 Monitorimi i rekomandimeve të zgjeruara dhe udhëzimeve të Dokumenteve të Bardha në politikë-bërje ditore si dhe zbatimi dhe aranzhimet institucionale</p>	<p>Nr. i grave të cilat përfitojnë nga udhëzimet e reja</p> <p>Nr. i grave që marrin pjesë në institucionet përgjegjëse (të nivelit kombëtar, rajonal dhe të komunitetit) për menaxhimin e resurseve natyrore</p>	<p>Raportet e monitorimit, të dhënat e mbledhura</p>	<p>ABGJ</p>	<p>Sektori jo-qeveritar</p>	<p>2013</p>	<p>€ 15,000 vjetore</p>

	<p>2.3.4 Studimi i hulumtimit se si ligjet dhe e drejta zakonore ndikojne ne qasjen e grave në tokë, duke u përqendruar por duke mos u kufizuar në: të drejtat e shfrytëzimit, kontrollit, transferit, rregulloret e shfrytëzimit të tokës, vlerësimi dhe tatueshmëria e tokës.</p>	<p>% e grave në pozita udhëheqëse në institucionet e tilla</p>	<p>Kushtet e punës, propozimi i hulumtimit, raporti i hulumtimit</p>	<p>ABGJ</p>	<p>MBPZHR, MEF, MAPL, komunat</p>	<p>09/2011-08/2012</p>	<p>€ 50,000 (i)</p>
<p>2.3.5 Publikimi i zbulimeve dhe në bazë të zbulimeve të tilla inicimi dhe futja në veprim e ndryshimeve relevante përmes, p.sh. ndryshimeve</p>	<p>Kuptimi dhe miratimi i kompleksitetit të regjimeve të drejtave pronësore siç ndërliiden me rolet dinamike</p>	<p>Publikimet e hulumtimit, legjislacioni, dokumentet e politikës publike dhe të projekteve</p>	<p>ABGJ, Kuvendi i Kosovës</p>	<p>Të gjitha Ministrinë e linjës,</p>	<p>2012-2013</p>	<p>Duhet të vlerësohet</p>	

	<p>legislative dhe ligjeve të reja, politikave dhe rregulloret të reja, projekteve, etj.,</p> <p>2.3.6 Monitorimi i zbatimit të zbulimeve të hulumtimit dhe për krahasim e reformës në sistemin e menaxhimit të tokës</p>	<p>si të meshkujve ashtu edhe grave në shoqëritë e sotme</p> <p>Ofrimi i strukturave efikase institucionale të cilat mund të mbrojnë dhe përforcojnë qasjen e barabartë ndaj tokës brenda kornizës së qëllimeve të veçanta të politikës së tokës së një shoqërie</p> <p>Ngritja e qasjes së grave në tokë</p> <p>Nr. i reformave të miratuara dhe zbatuara</p> <p>Ndryshimet e bëra në kornizën rregulluese</p>	<p>Raportet e monitorimit, publikimet, legjislacioni, politikat publike dhe dokumentet e projekteve</p>	<p>ABCJ</p>		<p>2013</p>	<p>€ 15,000</p>
--	---	---	---	-------------	--	-------------	-----------------

	2.3.7 Përkrahja e grupeve të grave / kooperativave të përfshira në biznes të bujqësisë dhe blegtorisë për t'iu qasur linjave kreditore, teknologjisë, përmirësimi dhe rritja e prodhimit dhe përmirësimi i qasjes në treg	Përmirësimi i statusit dhe produktivitetit ekonomik të grave Përmirësimi i të hyrave familjare Ngritje e qasjes në resurse produktive	Fondet janë alokuar Të dhënat e mbledhura	MBPZHR	ABGJ	2011-2013	Do të përcaktohet
--	---	---	--	--------	------	-----------	-------------------

Qëllimi 3: Të siguruarit që vajzat dhe gratë arrijnë potencialin e tyre të plotë në sistemin e arsimit dhe përmes politikave të trajnimit profesional.

Aktivitetet	Veprimet	Treguesit	Mënyrat e vërtetimit	Institucionet (et) përgjegjëse	Institucionet përkrahëse	Plani kohor	Resurset financiare
3.1. Arritja e pjesëmarrjes së plotë dhe të vazhdueshme të vajzave në arsimim në të gjitha nivelet	3.1.1 Vazhdimi dhe intensifikimi i programeve të vetëdijes së komunitetit mbi rëndësinë e arsimimit të vajzave dhe grave	Nr. i programeve të vetëdijes së komunitetit % e rritur në numrin e regjistrimit të vajzave dhe mbarimit të	Materialet e kampanjës Raportet vjetore bazuar në pjesëmarrjen e disgreguar në shkolla, të dhënat e mbajtjes dhe	MASHT	ABGJ, MPMS, MAPL, Komunitat, organizatat jo-qeveritare (të rinjtë, gratë, komisionet prind-mësimdhënës), Donatorët	2011-2013	€ 25,000 vjetore

	<p>3.1.3 Treguesit e rrjedhës qendrore të ndjeshëm ndaj gjimisë në të gjitha strategjitë ekzistuese arsimore dhe ato të reja</p>	<p>Nr. i veprimeve të ndërmarra për të korrigjuar pabarazitë gjinore si dhe pabarazitë dhe sektori i vullnetarëve</p>	<p>Dokumentet e politikës publike</p> <p>Të dhënat mbi alokimin e resurseve dhe shpenzimeve për vajzat dhe gratë</p> <p>Të dhënat e disagreguara mbi punësimin e grave në përputhje me arsimimin e tyre</p>	<p>MASHT</p>	<p>ABGI, MPMS, MAPL, Komunitat, Organizatat jo-qeveritare (të rinjtë, gratë, grupet minoritare, komisionet prind-mësimdhënës), Donatorët</p>	<p>2011-2013</p>	<p>Do të vlerësohet vjetore</p>
	<p>3.1.4 Pjesëmarrja aktive dhe propozimi i qëllimeve dhe veprimeve konkrete dhe përgjegjëse strategjike gjatë procesit të draftimit të strategjisë së re kombëtare mbi arsimimin dhe trajnimin profesional</p>	<p>% e rritjes së resurseve që alokohen për të përkrahur arsimimin e vajzave dhe grave</p> <p>% e rritjes së numrit të grave të cilat kanë qasje në punë që është në përputhje me arsimimin e tyre</p>	<p>Dokumenti i strategjisë, cilësia e pjesëmarrjes, procesi i diversitetit dhe kontributit</p>	<p>MASHT</p>	<p>ABGI, MPMS, MAPL, MTI, MSH, Komunitat, Organizatat jo-qeveritare (të rinjtë, gratë, grupet minoritare, komisionet prind-mësimdhënës), Donatorët</p>	<p>2011-2013</p>	<p>Të vlerësohet nga MASHT</p>

	<p>3.1.5 Ofrimi i informatave dhe mundësi të trajnimit mbi një sistem dhe lehtësira alternative arsimore për vajza dhe gra të cilat mbesin jashtë sistemit formal shkollos dhe gratë të cilat jetojnë në</p>	<p>Nr. i vajzave dhe grave të cilat ndërmarrin mundësitë e arsimimit dhe trajnimit alternativ</p> <p>Nr. i pakove informative</p>	<p>Fondet e alokuara për mundësi alternative të arsimimit</p>	<p>MASHT dhe MPMS</p>	<p>ABGJ, MPMS, MAPL, MTI, MSH, Komunitat, Organizatat jo-qeveritare (të rinjtë, gratë, grupet minoritare, komisionet</p>	<p>2011-2013</p>	<p>€ 200,000 në vitin e parë, duhet të vlerësohet për vitin vijues</p>
<p>Strategjia përmban veprimet specifike dhe resurse të mjaftueshme që adresojnë pabarazitë gjinore në arsimim profesional dhe qasje në punësim</p> <p>Dokumenti strategjik merr parasysh pabarazitë zhvillimore ndërmjet rajoneve rurale dhe urbane, përkatësisë etnike dhe pabarazitë ndërmjet grupeve etnike</p>							

	strehimore të mbrojtura si viktima të dhunës shtëpiake, trafikimit, prindërve të vetëm, kryesuesve të ekonomive familjare dhe më tej	mbi mundësitë e arsimit dhe trajnimit për vajzat dhe gratë janë prodhuar dhe shpërndarë Janë ngritur kapacitetet në mesin e grave për të gjeneruar të hyra Janë rritur zgjedhjet për gratë dhe më tepër kontroll mbi jetët dhe autonominë e tyre	Janë themeluar lehtësirat e infrastrukturës Materialet informative Kurrikula e arsimit alternativ		prind-mësimdhënës), Donatorët		
--	--	--	---	--	-------------------------------	--	--

Qëllimi 4: Të zvogëlohet numri i grave që i nënshtrohen varfërisë

Aktivitetet	Veprimet	Treguesit	Mënyrat e vërtetimit	Institucion-i (et) përgjegjës	Institucionet përkrahëse	Plani kohor	Resurset financiare
4.1 Përkrahja e nënave të vetme, (prind të vetëm, te vjave nga lufta, gratë si kryesuese të ekonomive familjare në rast të paaftësisë së përhershme të	4.1.1 Përmirësimi i të dhënave të disagreguara duke përfshirë treguesit e varfërisë që mbesin të ndjeshëm ndaj gjinisë dhe zgjerimi i pamjes së varfërisë duke	Sistemi i përmirësuar i të dhënave të disagreguara Sistemi inkluziv i të dhënave mbi të	Sistemi i të dhënave, Raportet periodike, Mjetet dhe instrumentet e standardizuara për mbledhjen	MPMS	ABGJ, ESK, MAPL, Komunitat, organizatat jo-qeveritare, KE, Donatorët	2011-2013	€ 25,000 në vitin e parë

<p>bashkëshortëve të tyre, nëna të familjeve të mëdha dhe më tej) përmes veprimeve të lehtësimit të varfërisë</p>	<p>përfshirë çështjet kulturore, të të hyrave, fuqisë blerëse, normave tradicionale, madhësisë së familjes, etj dhe periodikisht mbledhja e të dhënave dhe publikimi i raporteve analitike</p>	<p>gjitha aspektet e varfërisë dhe në përputhje me perspektivën e BB-së, BE-së, dhe KB-së mbi çështje të varfërisë në përgjithësi dhe varfërisë së grave, specifiku të Raportet e përmirësuar analitike të publikuara në baza të rregullta</p> <p>Të dhënat e mbledhura dhe të analizuar shfrytëzohen gjerësisht për të rishikuar masat dhe politikat publike ekzistuese dhe draft të reja kundër varfërisë</p>	<p>e të dhënave Janë lëshuar dokumentet e politikës publike</p>	<p>MPMS</p>	<p>ABGJ, MAPL, Komunitat, organizatat jo-qeveritare</p>	<p>2011-2013</p>	<p>€ 500,000 vjetore</p>
<p></p>	<p>4.1.2 Zhvillimi i programeve dhe propozimeve eksperimentale që</p>	<p>% e grave të mënjanuara nga varfëria</p>	<p>Dokumentet e programit/projektit</p>	<p></p>	<p></p>	<p></p>	<p></p>

	<p>përmirësojnë dhe ulin nivelin e varfërisë ndërmjet grupeve të identifikuar</p> <p>4.1.3 Dhënia e mirëqenies shoqërore për këto grupe duhet të mbahet nën rishikim dhe duhet të merren parasysh përmirësime të mëtejme, siç është e përshtatshme në kontekst buxhetor</p>	<p>Nr. i projekteve të zhvilluara dhe zbatuara</p> <p>% e grave që përfitojnë nga programet e tilla dhe që nxjerrën nga varfëria</p> <p>Ndikimi i intervenimeve të tilla eksperimentale në afat-gjatë</p> <p>% e rritjes së resurseve të alokuara për të përkrahur grupet e synuara</p> <p>Statusi i përmirësuar i varfërisë së grave</p> <p>Nr. i veprimeve të ndërmarra për të korrigjuar pabarazitë gjinore dhe pabarazitë</p>	<p>Fondet janë alokuar dhe shpenzuar</p> <p>Raportet e progresit</p> <p>Fondet janë alokuar</p> <p>Janë lëshuar dokumentet e analizës dhe dekretet/politikat publike relevante janë nxjerrë</p>	<p>MPMS</p>	<p>KE, BB, ABGJ, Komunitat</p>	<p>2011-2013</p>	<p>Do të vlerësohet</p>
--	---	---	---	-------------	--------------------------------	------------------	-------------------------

Qëllimi 4: Të zvogëlohet numri i grave që i nënshtrohen varfërisë

Aktivitetet	Veprimet	Treguesit	Mënyrat e vërtetimit	Institucion-i(et) përgjegjës	Institucionet përkrahëse	Plani kohor	Resurset financiare
4.2 Eliminimi i dallimit në paga në baza gjinore.	4.2.1 Kryerja e studimit mbi dallimit ekzistues gjinor të pagave si në sektorin publik ashtu edhe privat , por duke mos u kufizuar në, të dhënat e disagreguara siç janë: ABGJ, niveli i arsimimit, trajnimi formal, rural kundrejt urban, etniciteti, etj.	Raporti studimor përmban të dhënat relevante të disagreguara dhe zgjeron rekomandime specifike afat-shkurtra dhe afat-gjata	Janë alokuar fondet për dokumentin e raportit, mjetet dhe instrumentet hulumtuese	MPMS	ABGJ, ESK, MAPL, MEF, MAP, Komunitat, organizatat jo-qeveritare KE, ILO, UNIFEM, Donatorët, sektori privat	10/2011-06/2012	€ 50,000
	4.2.2 Zhvillimi në bazë të	Të dhënat e mblechura janë inkorporuar në sistemin ekzistues të të dhënave dhe shfrytëzohen periodikisht dhe krahasueshmërisht për të vlerësuar trendët dhe formuluar politika përgjegjëse të reja	Dokumentet e		ABGJ, MAPL,	2012-	Do të

	studimit të tillë, politikat përgjegjëse dhe veprimet e shpejta për të eliminuar pabarazitë e dallimeve gjinore	<p>analitike të përmirësuar janë publikuar në baza të rregullta</p> <p>Nr. i projekteve/ programeve janë zhvilluar dhe zbatuar</p> <p>% e grave që përfitojnë nga programet e tilla dhe që nxjerrën nga varfëria</p>	<p>programit/ projektit</p> <p>Fondet janë alokuar dhe shpenzuar</p>	MPMS	MAP, MF, Komunitat, organizatat jo-qeveritare KE, BB,	2013	vlerësohet
	4.2.3 Sigurimi i monitorimit efikas dhe zbatimi i pagave minimale kombëtare	<p>Janë lëshuar raporte të rregullta monitoruese</p> <p>Nr. i veprimeve ligjore të ndërmarra</p> <p>Nr. i rregulloreve apo ndryshimeve të futura në veprim</p> <p>Zbritja e % së grave të cilat</p>	<p>Raportet e progresit</p> <p>Raportet, të dhënat e besueshme, rregulloret, ndryshimet</p>	MPMS		2011-2013	Do të vlerësohet

		pensionale	Materialët e kampanjës	MPMS	ABGJ,	10/2011-2013	€ 15,000
<p>4.3.2 Përmirësimi i informatave dhe vetëdijjes në mesin e familjeve që punojnë së bashku për t'u kujdesur që janë të siguruar në mënyrë të përshtatshme për qëllime të mirëqenies shoqërore përmes përgatitjes së materialeve informative dhe kampanjave</p>	<p>Nuk janë mbajtur kampanja informative</p> <p>Nr. i audiencës së arritur</p> <p>Ndikimi i matur afat-gjatë mbi vetëdijen e grave lidhur me skemën pensionale dhe daljen në pension</p>	<p>Materialet e kampanjës</p>	MPMS	ABGJ,	10/2011-2013	€ 15,000	
<p>4.3.3 Të siguruarit që kushtet kualifikuese për pensionet kontribuuese janë të përshtatshme dhe arrijnë një bilanc të arsyeshëm ndërmjet nivelit të kontributeve të bëra dhe benefiteve të paguara</p>	<p>Nr. i grave të cilat përfitojnë nga skemat e tilla</p> <p>Nr. i grave të cilat marrin benefite maksimale nga skemat e tilla</p>	<p>Kontributet janë bërë</p> <p>Të dhënat janë mbledhur si dhe dokumentet e raporteve</p>	MPMS	ABGJ,	2011-2012	Do të përcaktohet	
<p>4.3.4 Themelimi i një mekanizmi monitorues dhe</p>	<p>Ekziston databazë inkluzive dhe e disagreguar e</p>	<p>Databaza, Raportet,</p>	MPMS	ABGJ,	2012-2013	€ 80,000	

					politikat dhe dekretet janë miratuar				
					të dhëna dhe është duke u azhurnuar profesionalisht				
					Trendët zhvilluese janë zënë dhe inkorporuar në politika dhe veprime të ndërmarra nga institucionet përkatëse				
					% e grave që përfitojnë nga veprimet e ndërmarra në aspektin afat-shkurtër dhe afat-gjatë				
					sistemit të mbledhjes së të dhënave i cili merr parasysh dhe identifikon trendët zhvillimor mbi mbulesën pensionale të grave dhe furnizon ato informata në politika dhe veprime të reja të cilat synojnë përmirësimin e skemës për mbulesën e pensionit				

Aftësitë e nevojshme dhe outputet drejt arritjes së qëllimeve të Planit kombëtar të veprimit për Fuqizimin ekonomik të grave

Fushat e identifikuara	Aftësitë e kërkuara	Outputet
Politika	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza të bazuara në gjini - Formulimi politik - Projektimi i programit - Planifikimi i programit 	<ul style="list-style-type: none"> - Program i ndjeshëm ndaj gjinisë - Politika të qarta sektoriale - Planet e veprimit
Ngritja e çështjes gjinore në rrymë qendrore	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza statistikore - Analiza të bazuara në gjini - Aftësitë trajnuese - Aftësitë hulumtuese - Planifikimi 	<ul style="list-style-type: none"> - Të dhënat e disagreguara - Integrimi i gjinisë në aktivitetet e përditshme të departamenteve - Programe të qarta për planifikim të gjinisë
Bashkërendimi dhe planifikimi	<ul style="list-style-type: none"> - Planifikimi strategjik - Aftësitë komunikuese - Aftësitë e vlerësimit kuantitativ dhe kualitativ - Bashkë-rendimi 	<ul style="list-style-type: none"> - Sistemi i informacionit të menaxhmentit - Konsensusi mbi rolin e programit gjinor
Avokimi	<ul style="list-style-type: none"> - Aftësitë shoqërore dhe ekonomike - Aftësitë hulumtuese/analitike - Planifikimi - Trajnimi - Monitorimi dhe vlerësimi 	<ul style="list-style-type: none"> - Mirëkuptimi i përgjithshëm i gjinisë dhe roli i saj në transformim
Puna në rrjet të ndërlidhur	<ul style="list-style-type: none"> - Komunikimi - Kuptimi i interesave të palëve me interes - Aftësitë organizative - Hartimi i raporteve 	<ul style="list-style-type: none"> - Komunikim i qartë me OJQ dhe agjenci ndërkombëtare
Zhvillimi i kapaciteteve	<ul style="list-style-type: none"> - Aftësitë menaxheriale - Trajnimi - Aftësitë e lehtësimit - Aftësitë analitike - Të kuptuarit e brendësisë së gjendjes shoqërore 	<ul style="list-style-type: none"> - Modulet trajnuese - Praktikat më të mira - Kuadër i aftë i njerëzve që punojnë me çështje gjinore; - Vetëdija e përgjithshme e të gjithë zyrtarëve qeveritare lidhur me caqet, qëllimet dhe strategjitë e programit gjinor.

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

ZYRA E KRYEMINISTRIT // OFFICE OF THE PRIME MINISTER/ URED PREMIJERA
AGJENCIA PËR BARAZI GJINORE / AGENCIJA ZA RAVNOPRAVNOST POLOVA/
AGENCY OF GENDER EQUALITY

AKCIONI PLAN ZA EKONOMSKO JA ANJE ŽENA
2011 – 2013

ODELJAK I: OSNOVNE INFORMACIJE

1.1 Uvod

Društveno ekonomski razvoj Kosova i njegov ukupni napredak zavise od pune iskorišćenosti njegovih ljudskih rezervi, kako žena tako i muškaraca. Nastavljena marginalizacija i nedovoljna iskorišćenost žena kojih brojano prikazano ima 860.274¹ u ukupnom stanovništvu predstavljaju veliku prepreku za ubrzan društveno ekonomski razvoj zemlje.

Kosovska Vlada preduzela je mere na rešavanju rodni pitanja iz Ustava Republike Kosovo kroz pisanje i donošenje pojedinačnih zakonskih propisa koji uređuju status kosovskih žena u pogledu njihove zastupljenosti i učešća u njihovom dobrostanju, unošenjem rodne perspektive u glavne tokove raznih makro i mikro politika, strategija i programa.

Ustav Kosova propisuje da sastav Skupštine Kosova treba da poštuje međunarodno prihvaćena načela rodne jednakosti (član 71. stav 2), dok Zakon o opštim izborima zahteva od političkih partija da poštuju rodnu kvotu koja propisuje da 30% svih kandidata budu žene (član 27. stav 1). Pored toga, Kosovo je donelo i primenjuje Zakon o rodnoj jednakosti (2004/2), Zakon o zaštiti žrtava nasilja u porodici, Zakon o reproduktivnom zdravlju i druge zakone. Dalje, u poslednjih nekoliko godina Vlada je preduzela više i broj strategija i mera u cilju unapređenja statusa žena na Kosovu, kao što su kosovski Program za rodnu jednakost i kosovski Program i Akcioni plan za period 2011-2014. godine. Kosovska Skupština je 2009. godine potpisala rezoluciju o prihvatanju Milenijumskih razvojnih ciljeva, time iskazujući opredeljenost da ostvari MRC do 2015. godine.

Da bi se obezbedilo delotvorno sprovođenje kosovskog Programa za rodnu jednakost, posebno njegovih programskih ciljeva u pogledu ekonomskog jačanja žena, kosovska Agencija za rodnu jednakost pripremila je Akcioni plan za ekonomsko jačanje žena na Kosovu u cilju promovisanja pravičnog i pravednog društva i u cilju jačanja prava žena koja će im omogućiti da steknu kontrolu nad svojim životima i vrše svoj uticaj u društvu. Ovaj Akcioni plan obuhvata glavne oblasti rodni pitanja koji su ugrađeni u Program za rodnu jednakost.

1.2 Pregled Akcionog plana za ekonomsko jačanje žena

Akcioni plan je predstavljen u pet odeljaka. Odeljak I sadrži osnovne informacije, koje obuhvataju uvod, izazove, obrazloženje, viziju, strateške ciljeve i specifične ciljeve i povezanost sa drugim kosovskim politikama. Odeljak II govori o Okviru za sprovođenje Akcionog plana dok Odeljak III daje detalje o praćenju, ocenjivanju i istraživanju, a Odeljak V linearni logički okvir i logička matrica.

1.3 Razvoj rodni pitanja na Kosovu

Ustav Republike Kosovo usvaja rodnu jednakost i ravnopravnost i garantuje puno učešće žena i muškaraca u društvenom, ekonomskom i političkom životu. Vlada takođe sprovodi međunarodno preuzete obaveze koje su utemeljene u Povelji Ujedinjenih nacija i Deklaraciji o ljudskim pravima (iz 1948. godine), Konvenciji

---

¹ SEK

o eliminaciji svih oblika diskriminacije prema ženama (CEDAW) (iz 1979. godine), Konvenciji o pravima deteta (CRC) (iz 1989. godine), Pekinškoj Deklaraciji i Platformi za akciju (iz 1995. godine), Rezoluciji o rodnoj jednakosti i sticanju ve e mo i žena donete na Svetskom samitu 2005. godine, Politici o ženama i rodnom razvoju (iz 2000. godine), Dodatku na Deklaraciju o spre avanju i eliminaciji nasilja prema ženama i deci (iz 1998. godine). Uprkos naporima da se te deklaracije i konvencije sprovedu u praksi, u raznim aspektima još uvek postoji rodna nesrazmera.

Pored toga, Vlada je ustanovila mehanizme za formulisanje rodne politike i za koordinaciju, pra enje i ocenjivanje sprovo enja politike rodnog razvoja i sprovo enja programa i planova za uvo enje rodnih pitanja u glavne društvene tokove. Ti mehanizmi obuhvataju osnivanje Agencije za rodnu jednakost koja je zadužena za razvoj rodnih pitanja, zatim raspore ivanje službenika za rodna pitanja u ministarstvima, nezavisnim telima i opštinama.

1.4 Izazovi

Obi aji i tradicija koji vrše diskriminaciju žena i dalje istrajno održavaju rodnu nejednakost, uti u na rodni kapacitet i institucionalne aspekte. Sli no tome, napori da se promoviše rodna jednakost i ravnopravnost suo eni su sa slede im izazovima:

- Sticanje ve e vlasti i za žene i za muškarce podjednako na osnovu njihovih zasluga;
- Staranje da makro i mikro politike budu rodno svesne;
- Staranje da zakonski okvir bude rodno svestan;
- Ja anje institucionalnih mehanizama za razvoj rodnih pitanja;
- Obezbe enje primerenih partnerstva i saradnje;
- Staranje da na raspolaganju bude dovoljno resursa za rešavanje rodnih nejednakosti, i
- Neadekvatni kapaciteti za koordinaciju, pra enje, ocenjivanje, propagiranje prava žena i pra enje daljeg toka u sprovo enju politika, strategija, planova i programa.

1.5 Obrazloženje za Akcioni plan

Obrazloženje za Akcioni plan je da usmerava dalje sprovo enje politika, konvencija, zakona i programa za žene i razvoj rodnih pitanja. Konkretno, u kontekstu kosovskog Programa za rodnu jednakost osmišljen je Akcioni plan namenjen da posluži kao smernica za interesne strane tako da one:

- Ubrzaju napredak u sprovo enju politike za žene i razvoj rodnih pitanja;
- Ubrzaju sprovo enje svih nacionalno, regionalno i me unarodno preuzetih obaveza o rodnoj jednakosti i sticanju ve e vlasti za žene;
- Integrišu rodna pitanja u makro politike i sektorske politike;
- Povežu se sa saradni kim partnerima i organizacijama gra anskog društva;
- Poja aju koordinaciju, odgovornost za rad, pra enje, ocenjivanje i istraživanje.

1.6 Vizija, specifi ni ciljevi i aktivnosti

Vizija ovog Akcionog plana je ista kao vizija iz Programa za rodnu jednakost, koja kaže slede e:

Kosovo je bitna zemlja u kojoj se svi njeni građani (žene i muškarci) imaju mogućnost da na jednak način učestvuju u odlučivanju, ista prava na obrazovanje, zapošljavanje i slobodan i ravnopravan pristup svim uslugama javnih službi tako da mogu da uživaju rezultate svog rada.²

Akcioni plan preko svojih dva specifična cilja nastoji da postigne sledeće:

- Znatno poboljšati položaj žena i pojačati njihov status na tržištu rada
- Podržati preduzetništvo žena i ostvari ravnopravan pristup i korišćenje imovine i prirodnih resursa.

Specifični ciljevi će se ostvariti putem određenog broja radnji koje potpadaju pod pet ključnih aktivnosti:

- Povećati pristup žena institucijama državne uprave i javnim preduzećima i njihovu zastupljenost u istima,
- Povećati pristup žena i njihovom zapošljavanju u privatnom sektoru,
- Povećati preduzetništvo među ženama,
- Postarati se da javna i privatna partnerstva i investicije odgovaraju na društveno ekonomske potrebe žena,
- Podržati programe koji promovišu pristup žena resursima i njihovu kontrolu i vlasništvo nad istima.

1.7 Veze sa drugim nacionalnim politikama

Akcioni plan za ekonomsko jačanje žena nadograđuje se na kosovski Program za rodnu jednakost za period od 2008-2013. godine, Strategiju za visoko obrazovanje, Strategiju za seoski razvoj, Strategiju zapošljavanja na Kosovu, kosovsku Strategiju i Akcioni plan za prava deteta i Strategiju za reformu državne uprave.

ODELJAK II: OKVIR ZA SPROVOĐENJE

Ovaj odeljak objašnjava aranžmane za sprovođenje Akcionog plana za ekonomsko jačanje žena, koji sadrži uloge raznih institucija, odgovornosti i usklađivanje postupka sprovođenja.

Primarni cilj za sprovođenje plana je da utvrdi i usmerava konkretne radnje koje ministarstva, institucije, nezavisne agencije, privatni sektor, organi lokalnih vlasti, organizacije građanskog društva, organizacije sa sedištem u zajednici i zajednice treba da preduzmu u kratkoročnim, srednjoročnim i dugoročnim planovima.

Vlada će da stvori podsticajno okruženje za aktivno učestvovanje svih interesnih strana.

2.1 Uloge i odgovornosti

2.1.1 Agencija za rodnu jednakost

Agencija za rodnu jednakost je nacionalni mehanizam za razvoj rodničkih pitanja u zemlji. Ona će biti odgovorna da obavlja sledeće poslove:

² Kao što piše u kosovskom Programu za rodnu jednakost, za period 2008-2013. godine, str. 117

- Koordiniše sprovođenje ove strategije i blisko saraduje sa ostalim učesnicima na zadatku,
- Pruža profesionalnu podršku drugima koji rade na razvoju rodne jednakosti,
- Podnosi izveštaje o napretku u sprovođenju,
- Prikuplja i šalje programe informisanja,
- Obezbedi aktivnosti na izgradnji kapaciteta za interesne strane u resornim ministarstvima, opštinama i svuda gde to bude potrebno za uspešno sprovođenje Akcionog plana,
- Održava nacionalnu rodnu bazu podataka.

2.1.2 Sektorska ministarstva

Sektorska ministarstva biće odgovorna za izradu smernica za sektorsku politiku, za nadzor nad radom, koordinaciju, sprovođenje i praćenje aktivnosti koje doprinose ostvarenju rodne jednakosti i ravnopravnosti. Ona će još da budu odgovorna za utvrđivanje detaljnih prioriteta aktivnosti koje će se preduzeti u toku sprovođenja ove strategije.

2.1.3 Lokalne vlasti

Ministarstvo odgovorno za lokalnu samoupravu radiće na koordinaciji sprovođenja programa na nivou regiona i okruga. Ono će još biti odgovorno za mere izgradnje kapaciteta na nivou lokalne samouprave. Pored toga, isto ministarstvo imaće vodeću ulogu u prikupljanju i distribuciji podataka raširenih prema rodu po celom osnovnom sve do nacionalnog nivoa i obrnuto.

Na okružnom nivou, organi lokalnih vlasti (okrug, grad, opština, gradski savet, selo) planiraće i sprovođaće programe u oblastima svoje odgovornosti u saradnji sa drugima učesnicima, uključujući i zajednice i domaće instancu u participativnom procesu. Lokalne vlasti opredeliće odgovarajuće resurse da podrže sprovođenje Akcionog plana i da prate i podnose izveštaje o ostvarenom napretku na polju rodne jednakosti, ravnopravnosti i razvoja. One će još biti odgovorne za senzibilizaciju raznih ciljnih grupa na temu rodne jednakosti i da omoguće stvaranje, korišćenje i distribuciju rodno raširenih podataka i informacija.

2.1.4 Gradansko društvo

Sektor građanskog društva treba da odigra važnu ulogu u ostvarenju rodne jednakosti i ravnopravnosti. Građansko društvo obuhvata nevladine organizacije, organizacije sa sedištem u zajednici i sindikate. Njihove uloge i odgovornosti obuhvataće izgradnju lokalnih kapaciteta i dodelu većih prava zajednicama, učesnicima u praćenju i ocenjivanju, mobilisanje resursa zajednice i povećanje učesnika zajednice. Sektor građanskog društva saradivaće i blisko sa Vladinim ministarstvima i lokalnim vlastima da bi se postarao da rodni aspekt bude uvršten u sprovođenje sektorskih i opštinskih planova.

2.1.5 Razvojni partneri

Razvojni partneri blisko će da saraduju sa Agencijom za rodnu jednakost i drugim glavnim učesnicima u sprovođenju Nacionalne strategije za razvoj rodne jednakosti. Oni će da koriste postojeće sisteme i postupke

za pružanje finansijskih, tehničkih i drugih pomoćnih usluga. Oni će još da pomažu inicijative za izgradnju kapaciteta interesnih strana, vladinih i nevladinih.

ODELJAK III: PRAĆENJE, OCENJIVANJE I ISTRAŽIVANJE

3.1 Praćenje i ocenjivanje

Praćenje i ocenjivanje znači da se prate detalji u sprovođenju strategija napravljenih za sve oblasti od interesa za Akcioni plan za ekonomsko jačanje žena. To je trajan proces koji podrazumeva blagovremeno prikupljanje informacija o svakodnevnim aktivnostima u toku sprovođenja strategije. Ta procena je neophodna da istakne nedostatke tako da se može preduzeti korektivna mera umesto da se čeka na završno ocenjivanje. Zaključci dobijeni u postupku praćenja i ocenjivanja treba da budu dostupni svim interesnim stranama da bi se time omogućila unakrsna višesektorska analiza. Dalje, praćenje i ocenjivanje služe da se utvrdi da li sve interesne strane koje učestvuju u sprovođenju ove strategije dobijaju rezultate koje žele da prime i da li strategija proizvodi očekivane rezultate isplanirane u fazi formulisanja. Praćenje i ocenjivanje Akcionog plana rukovodiće se sledećim:

3.2 Plan sprovođenja

Pridržavanje logickog okvira

3.3 Nacionalni i sektorski razvojni ciljevi i politika

Pridržavanje nacionalnih i sektorskih razvojnih politika i ciljeva koji su predviđeni u Ustavu zemlje ili u odnosnim sektorskim politikama, strategijama i zakonima.

3.3 Meusektorska povezanost i sinergija

Obrađivanje pažnje na povezanost između oblasti od važnosti za rodna pitanja iz strategije i specifičnih strategija u svakoj od zadatih oblasti radi provere njihove uzajamne doslednosti.

3.4 Pokazatelji

Logički okvir sadrži specifične ciljeve, strategije, aktivnosti, pokazatelje performansi kao i inicijative i vremenske okvire koji će se koristiti za potrebe praćenja i ocenjivanja.

3.5. Institucionalni aranžmani za praćenje i ocenjivanje

Agencija za rodnu jednakost zadužena je da obezbedi koordinaciju rodničkih inicijativa u zemlji, te tako ima ukupnu odgovornost za praćenje i ocenu sprovođenja te strategije na nacionalnom nivou. U vršenju svoje odgovornosti kao glavnog koordinatora ove strategije, ona tesno saraduje u radu sa vladinim strukturama. Kontakt tačke za rodna pitanja ugrađene u strukturu Vlade biće odgovorne za praćenje i ocenu sprovođenja ove strategije u svojim shodnim nadležnim institucijama. U isto vreme, one će da obezbeduju informacije o

napretku u razvoju rodni pitanja za Agenciju za rodnu jednakost. Agencija e da sara uje i sa Kosovskim zavodom za statistiku, istraživa kim institucijama, akademskim institucijama, privatnim sektorom, nevladinim organizacijama i medijima da bi dobila podatke i informacije koje e da ugradi u sistem za pra enje ove strategije i izveštavanje o tome.

3.6 Istraživanje

Istraživanje je neophodno za prepoznavanje pitanja u kojima e biti potrebno da se interveniše radi poboljšanja strategija, metodologije, kriterijuma za rad, okvira za sprovo enje i ocenjivanje.

ODELJAK IV: LOGI KI OKVIR I LOGI KA MATRICA

Vizija

Kosovo e biti zemlja u kojoj e svi njeni gra ni (žene i muškarci) imati mogu nosti da na jednak na in u estvuju u odlu ivanju, ista prava na obrazovanje, zapošljavanje i slobodan i ravnopravan pristup svim uslugama javnih službi tako da mogu da uživaju rezultate svog rada.¹

Strateški cilj: Ostvariti ekonomsko ja anje žena na Kosovu

Cilj 1: Znatno poboljšati u eš e žena i osnažiti njihov status na tržištu rada

Aktivnosti	Radnje	Pokazatelji	Na in provere	Odgovorna institucija (institucije)	Institucije za podršku	Vremenski rok	Finansijski resursi
1.1 Pove ati pristup žena njihovu zastupljenost u institucijama državne uprave i javnim preduze ima	1.1.1 Uraditi jednu istraživa ku studiju za procenu jednakosti žena i muškaraca na radnom mestu uz osvrt na ove klju ne komponente: zapošljavanje, napredovanje na radu, platu, prilike za profesionalni razvoj i zauzimanje rukovode ih položaja (istraživanje treba da obuhvati sve javne institucije)	Istraživanje zadovoljava prihva ene nau ne standarde za istraživanje Prikupljeni i obra eni podaci razloženi su prema etni koj pripadnosti, starosti i socijalnoj ugroženosti	Dokument istraživa ke studije	ARJ	Sva resorna ministarstva, kosovske opštine, javna preduze a, organi reda i zakona	08/2011. godine	€ 15.000
	1.1.2 Na osnovu zaklju aka i preporuka od istraživanja, napisati i usvojiti shodne vladine odluke i dekrete koji	Broj donetih vladinih odluka Zna aj tih odluka u	Doneti i sprovedeni dekreti Periodi ni izveštaji o	ARI, MPA	Sva resorna ministarstva, kosovske opštine, javna preduze a, nadležne institucije	2011. - 2013. godine	Bi e procenjeno na osnovu tih dekreta i preporuka

¹ As spelled out in the Kosovo Program for Gender Equality, 2008-2013, pg. 117

	<p>obezbeđuju njihovo ispunjenje i ostvarenje kvote za zastupljenost (40%) u državnim institucijama kao što propisuje Zakon o rodnoj jednakosti, članovi 3.1 i 3.2</p>	<p>odnosu na shodne preporuke</p> <p>Kvota od 40% iz zakona ostvarena i kod zastupljenosti i zauzimanja visokih upravnih i rukovodećih pozicija</p>	<p>proceni podataka</p>	<p>KIPA</p>	<p>ARJ, donatori, Univerzitet u Prištini i privatni univerziteti</p>	<p>2011. godine</p>	<p>€ 25,000</p>
<p>1.1.3 Osmisliti programe obuke i prilike za učenje za žene, koji će omogućiti da ojačaju njihove kapacitete i omogućiti im da napreduju na rukovodećim i odgovornim radnim mjestima</p>	<p>Broj izvedenih sesija obuke</p> <p>Broj žena koje su prošle obuku u odnosu na broj žena koje su napredovale na upravne i rukovodeće pozicije</p> <p>Broj stipendija dodeljenih ženama</p>	<p>Nastavni plan i materijal za obuku su pripremljeni i postoje</p> <p>Najava sesija obuke i kalendar obuka</p> <p>Periodi noćni prikupljeni podaci o napredovanju žena u karijeri</p> <p>Vladin dekret o izdvajanju fondova</p> <p>Dokument sa</p>	<p>KIPA</p>	<p>ARJ, donatori, kadrovske službe</p>	<p>2011. - 2013. godine</p>	<p>€ 12,000 godišnje</p>	
<p>1.1.5 Podržati prilike za</p>						<p>Biće procenjeno</p>	

	u enje i akademsko napredovanje izdvajanjem namenskih sredstava jednom godišnje i dodela ženama u državnoj službi na osnovu zasluge u radu	Broj žena koje su napredovale na radnom mestu Kvalitet u radu pre i posle kursa u enja	kriterijumima za izbor za program dodele stipendija			2011. - 2013. godine
	1.1.6 Ubediti donatore da poveaju i nastave d finansiraju proces stipendiranja, kao što je Program stipendija EU za mlade profesionalce, itd, i održavati rodnu ravnotežu u postupku dodele stipendija	Broj žena koje su korisnice donatorskih programa stipendija Stipendije vezane za ekonomske i društvene potrebe	Potpisan sporazum izme u GRK i donatora Dodeljena zvanja i diplome	GRK i donatori	Donatori	2011. - 2013. godine

Cilj 1: Znatno poboljšati u eš e žena i osnažiti njihov status na tržištu rada

Aktivnosti	Radnje	Pokazatelji	Na in provere	Odgovorna institucija (institucije)	Institucije za podršku	Vremenski rok	Finansijski resursi
1.2 Poveati pristup i zapošljavanje žena u privatnom sektoru	1.2.1 Pažljivo pratiti primenu Strategije za održivo zapošljavanje (SSE) sa rodnog aspekta, konkretno ove oblasti politike: javne službe za zapošljavanje, migracije radne snARJ, programi	Uspostavljen sistem redovnog prikupljanja podataka i izveštavanja Poja ana saradnja	Izveštaji i sporazum o saradnji	ARJ, MRSS	ESK, REC	2011. - 2013. godine	Nije obavezno, izdvojeno u SSE

	<p>aktivnog tržišta rada, zaštita zaposlenja i skidanje pojedinaca sa programa socijalne pomoći kod prelaska na plaćeni posao</p> <p>1.2.2 Uraditi dodatnu procenu uz primenu analize iz perspektive rodnih pitanja za sve sektorske strategije koje nastoje da ojačaju ekonomski razvoj</p> <p>1.2.3 Uvesti i primeniti kvotu u zapošljavanju u programima javnih radova (40%)</p> <p>1.2.4 Uraditi istraživanje o neplaćenim doprinosima žena za ekonomski razvoj i njihovo uključivanje u neformalnu ekonomiju</p>	<p>izme u ARJ i MRSS</p> <p>Napravljen je iscrpni report koji sadrži relevantna zapažanja</p> <p>40% pojedinaca me u zaposlenima su žene</p> <p>Prioritet u zapošljavanju dat je neudatim majkama, samohranim roditeljima, pripadnicima manjinskih grupa i porodicama ispod granice siromaštva</p>	<p>Izveštaj</p> <p>Evidencija o zapošljavanju</p> <p>Dokument iz istraživanja Objavljivanje dokumenta i</p>	<p>ARJ</p> <p>MRSS</p> <p>ARJ</p>	<p>Sva resorna ministarstva, nevladin sektor, donatori</p> <p>REC, opštine,</p> <p>MF, nevladini sektori, Svetska banka, ILO, UNDP, donatori</p>	<p>10/2011. godine</p> <p>2011. - 2013. godine</p>	<p>€ 12,000</p> <p>Kao što je izdvojeno na godišnjoj budžetskoj stavki za programe javnih radova /MRSS</p> <p>€ 25,000</p>
--	---	--	---	-----------------------------------	--	--	--

	<p>1.2.5 Povećati upoznatost i agresivno pratiti sprovođenje zakona u vezi radnih odnosa koji štite ekonomska prava žena u privatnom sektoru</p>	<p>Izvršene promene politike i zakona radi rešavanja ekonomskog problema žena</p> <p>Povećano programiranje koje podržava ekonomsko jačanje žena</p> <p>Bolje informisane makroekonomske politike, odlučivanje i planiranje</p> <p>Broj izvedenih kampanja za upoznavanje javnosti na ovu temu</p> <p>Ođtampane i podeljene kopije u javnom i privatnom sektoru</p> <p>Povećano poštovanje ekonomskih prava žena</p>	<p>njegova distribucija u javnom domenu</p> <p>Materijal za objavljivanje</p>	<p>ARJ</p>	<p>Sindikati, nevladin sektor, ILO, UNIFEM, UNDP</p>	<p>2011. godine</p> <p>2011. - 2013. godine</p>	<p>€ 25,000 godišnje</p>
--	--	--	---	------------	--	---	--------------------------

	<p>1.2.6 Uvesti godišnji program dodele nagrade ("Firma godine") za firme koje zapošljavaju i unapređuju žene na rukovodeće položaje i ravnopravno tretiraju žene na radnom mestu</p>	<p>Povećanje kapaciteta za ravnopravnost između porodica i poslovnih obaveza</p> <p>Sigurnost zaposlenja za žene</p> <p>Smanjeno seksualno uznemiravanje na radnom mestu</p> <p>harassment</p>	<p>Ustanovljene i javno podeljene procedure</p>	<p>ARJ i OPM</p>	<p>MTI, Privredna komora Kosova</p>	<p>2011. - 2013. godine</p>	<p>€ 5,000</p>
	<p>1.2.7 Include gender perspective in all Kosovo Government public investment programs' kriterijumi</p>	<p>Poboljšano radno okruženje i produktivnost</p> <p>Ustanovljeni kriterijumi za dodelu nagrada, tj. broj zaposlenih žena, prema etničkoj grupi i faktorima invalidnosti, starosti, itd.</p>	<p>Godišnji dogovor</p>	<p>ARJ, MEF</p>	<p>Resorna ministarstva, KPA</p>	<p>2011. -</p>	<p>Nije obavezno</p>
	<p>1.2.8 Pojačati učešće žena na sajmovima zapošljavanja putem davanja informacija o mestu dogovora i procesu i savetima kako da se pristupi</p>	<p>Sve godine dodele poslovne nagrade</p>	<p>Izveštaji o praćenju i ocenjivanju</p> <p>Dekreti i uredbesu napisani i usvojeni</p>	<p>ARJ, MEF</p>	<p>Resorna ministarstva, KPA</p>	<p>2011. -</p>	<p>Nije obavezno</p>

	<p>potencijalnom poslodavcu:</p> <p>a) Najaviti događaj preko TV i radija na svim službenim jezicima na Kosovu, b) angažovati specijalizovana tela da savetuju o obuci žena o poznavanju tehnike (know how) intervjua za posao i zapošljavanja</p> <p>1.2.9 Odabrati i rangirati 20 poslodavaca godine najboljih u smislu poštovanja porodice i obaveza zaposlenih</p> <p>1.2.10 Podsticati obavljanje pripravnosti kod staža i stažiranja u javnim i privatnim kompanijama</p>	<p>uvedena kao redovan godišnji događaj</p> <p>Broj žena u ciljnoj grupi i onih koje su imale koristi od tih aktivnosti</p> <p>% žena koje su izvedene iz siromaštva</p> <p>Kriterijumi su utvrđeni i ugrađeni u propise o vođenju javnih finansija i ekonomske propise /politike</p> <p>Broj žena koje učestvuju u postupku savetovanja u odnosu na broj žena koje su dobile plaćeni posao preko sajma zapošljavanja</p> <p>Broj kompanija</p>	<p>Saopštenja u vidu TV spota</p> <p>Izveštaji o datim savetima i obuka,</p> <p>Godišnja konferencija</p> <p>Proces i dodela nagrada za konkurenciju</p>	<p>ARJ</p> <p>ARJ</p>	<p>MRSS, MTT, ILO, UNIFEM, UNDP, nevladin sektor</p> <p>Mediji, sindikati, univerziteti, javni i privatni poslodavci</p>	<p>2012. godine</p> <p>2011. - 2013. godine</p> <p>2011. - 2013. godine</p>	<p>€ 8,000 godišnje</p> <p>€ 10,000 godišnje</p>
--	---	---	--	-----------------------	--	---	--

			koje stupaju u postupak konkurencije Broj porodica i žena kojima je pomogla takva politika Promovisanje politike poštovanja porodni obaveza na radnom mestu Broj žena pripravnika i stažista u javnim kompanijama u odnosu na broj onih koje imaju plaćeni posao	Podaci dobijeni iz redovnih i periodičnih pregleda	Univerziteti	ARJ, ESK, studentska udruženja	2011. - 2013. godine	€ 5.000 godišnje
--	--	--	---	--	--------------	--------------------------------	----------------------	------------------

Cilj 2: Podržati preduzetništvo žena i ostvariti ravnopravni pristup i korišćenje imovine i prirodnih resursa

Aktivnosti	Radnje	Pokazatelji	Način provjere	Odgovorna institucija (institucije)	Institucije za podršku	Vremenski rok	Financijski resursi
2.1 Povećati preduzetništvo among women	2.1.1 Sensibilisati donatorska tela i organizacije koji daju mikrofinansijske programe da energije nastoje da žene budu njihova korisnici ka grupa i	Ustanovljeni redovni događaji za razmenu informacija i odlučivanja Potpisani MoR	Memorandumi o razumevanju (MoR), organizovani događaji i donete odluke	ARJ	Sva resorna ministarstva, donatori, lokalna i međunarodna mikro-financijska i poslovna tela i	2011. - 2013. godine	Nije obavezno

	<p>pove ati broj žena kao klijenata ili korisnika njihovih programa</p> <p>2.1.2 Inicijative podrške koje obaveštavaju i obaveštavaju žene o ekonomskim pravima i poslovnim inicijativama u cilju jačanja preduzetničkih sposobnosti žena, njihovog znanja i inicijativa</p> <p>2.1.3 Osnovati fond za stipendiranje mladih žena koje žele da nastave studije poslovne administracije</p>	<p>izme u institucija kosovske vlade i donatora, i finansijskih institucija</p> <p>Broj time obuhvaćenih žena</p> <p>Broj održanih sesija senzibilizacije</p> <p>Broj žena obuhvaćenih informativnim kampanjama približavanja</p> <p>Postavljeni kiosci sa informacijama</p> <p>Broj dodeljenih stipendija</p> <p>Broj žena koje uspešno diplomiraju u sklopu programa i mogu da otvore sopstvenu firmu ili koje</p>	<p>Održane sesije sa obukama, informativne kampanje</p> <p>Internet stranica ili portal o poslovnim informacijama</p> <p>Izdavanje sredstava Program dodele stipendija</p>	<p>ARJ</p> <p>ARJ, MONT</p>	<p>udruženja</p> <p>MTI, MRSS, mikro-poslovni subjekti i udruženja</p> <p>Univerziteti, opštine, MTI, javna i privatna preduzeća</p>	<p>2011. - 2013. godine</p> <p>2011. - 2013. godine</p>	<p>€ 20,000 godišnje</p> <p>€ 25,000 godišnje</p>
--	---	--	--	-----------------------------	--	---	---

	<p>2.1.4 Programi podrške koji daju besplatne savete o unapre enju poslovanja, proizvodnje i širenja poslova za žene preduzetnike</p>	<p>zauzmu visoke pozicije u privatnim preduze ima</p> <p>Broj poslovnih žena koje su dobile podršku u vidu usluge saveta o poslovanju</p> <p>Broj firmi u vlasništvu žena koje su unapre ene i proširene</p> <p>Broj organizovanih sajмова u godini</p> <p>Broj firmi koje u estvuju na sajmovima</p> <p>Broj firmi koje ostvare finansijsku dobit prodajom proizvoda ž</p> <p>Broj finansijskih institucija za davanje kredita koje su firme u vlasništvu žena</p>	<p>Podaci prikupljeni iz izveštaja i studija</p> <p>Sajmovi Podaci o u eš u firmi i njihovim prihodima prikupljeni u anketama</p> <p>Podaci dobijeni od finansijskih</p>	<p>KIPA</p> <p>ARJ</p> <p>ARJ, MEF</p>	<p>ARJ, donatori, kadrovske službe</p> <p>MTI, opštine</p> <p>MTI, finansijske institucije za davanje kredita</p>	<p>2011. - 2013. godine</p> <p>2011. - 2013. godine</p> <p>2011. - 2013.</p>	<p>€ 12,000 godišnje</p> <p>€ 15,000 godišnje</p> <p>€ 5,000 godišnje</p>
	<p>2.1.5 Sajmovi podrške za firme u vlasništvu žena u nacionalnom i regionalnom nivou</p>						
	<p>2.1.6 Intenzivirati saradnju sa institucijama koje daju poslovne kredite radi pove anja njihovih usluga kreditiranja za žene preduzetnike</p>						

				institucija za davanje kredita				godine	
			Broj firmi u vlasništvu žena koje su koristile usluge finansijskih institucija za davanje kredita						

Cilj 2: Podržati preduzetništvo žena i ostvariti ravnopravni pristup i korišćenje imovine i prirodnih resursa

Aktivnosti	Radnje	Pokazatelji	Na in provere	Odgovorna institucija (institucije)	Institucije za podršku	Vremenski rok	Finansijski resursi
2.2 Postarati se da javna i privatna partnerstva i investicije odgovaraju društveno ekonomskim potrebama žena	2.2.1 Utvrditi koja su ekonomska sposobna preduzeća u kojima se ulažu žene i dati informacije o prilikama za ulaganje u obliku koji je dostupan za žene	Broj osnovanih firmi u vlasništvu žena Ekonomsko jačanje žena i povećanje mogućnosti izbora Fer i otvoren postupak informisanja u formiranju javno privatnih partnerstava (JPP) Rodni pokazatelji su utvrđeni i	Podaci prikupljeni iz izveštaja o praćenju i odgovornosti za rad Predloženi i usvojeni dokumenti o rodnom	ARJ	MTI, MEF, Svetska banka, MLU, MRSS, poslovna tela i udruženja Svetska banka, MTI, MEF, MLU,	2011.-2013. godine	Nije obavezno Nije obavezno
	2.2.2 Ugraditi rodne pokazatelje o ekonomskom jačanju žena u projektima javno privatnih partnerstava			ARJ		2012. godine	

	<p>2.3.2 Na osnovu tih preporuka napisati i usvojiti „Belu knjigu“ kojom e da se rukovodi sprovo enje i unošenje preporuka iz istraživanja u upravljanje prirodnim resursima sa rodne perspektive</p> <p>2.3.3 Pra enje proširenih preporuka i smernica iz Bele knjige u svakodnevnom kreiranju i sprovo enju politike i institucionalnim aranžmanima</p> <p>2.3.4 Istraživa ka studija o tome kako obi ajno pravo i zakoni ure uju pristup žena zemlji, uz poseban ali ne isklju ivi osvrt na:</p>	<p>obrazovanju, itd.</p> <p>Belu knjigu su široko prihvatila politi ka tela, privatni i volonterski sektor</p> <p>Broj sektorskih strategija koje su usvojile smernice iz Bele knjige</p> <p>Broj žena koje su imale koristi od novih smernica</p> <p>Broj žena u institucijama (na nacionalnom, regionalnom i nivou zajednice) nadležnim za upravljanje prirodnim resursima</p> <p>% žena na rukovode im položajima u tim</p>	<p>Bela knjiga</p> <p>Bela knjiga se koristi u usmeravanju sektorskih politika</p> <p>Internet stranica i portal o poslovnim informacijama</p> <p>Izveštaji o pra enju, prikupljeni podaci</p>	GRK	ARJ, Univerziteti, donatori,	2012. godine	Nije obavezno
				ARJ	Nevladin sektor	2013. godine	€ 15,000 godišnje
				ARJ	MPŠSR, MEF, MLU, opštine,		€ 50,000

	<p>korišćenje njihovih prava, prava na kontrolu, prava na prenos, prava na zemlju, propise o korišćenju zemlje, vrednovanje i oporezivanje zemlje.</p> <p>2.3.5 Objaviti zaključke i na osnovu tih zaključaka inicirati i uvesti shodne promene, na primer putem izmena i dopuna zakona i novih zakona, novih politika i podzakonskih propisa, projekata, itd.</p>	<p>institucijama</p> <p>Inkluzivni pristup korišćen da se uradi istraživa ka studija i da se predstavljaju podaci razloženi prema: stepenu siromaštva, društvenom sloju, regionu, etni koji pripadnosti i verskom poreklu, starosti, obrazovanju, itd</p> <p>Razumeti i priznati složenost režima imovinskih prava jer se odnose na dinamiku uloge i žena i muškaraca u današnjim društvima</p>	<p>Projektni zadaci (ToR), predlog za istraživanje, izveštaji o istraživanju</p> <p>Objavlivanje istraživanja, zakonskih propisa, javne politike i projektnog dokumenta</p>	<p>ARJ, Skupština Kosova</p>	<p>Sva resorna ministarstva</p>	<p>09/2011. -08/2012. godine</p> <p>2012. - 2013. godine</p>	<p>Biće procenjeno</p>
--	--	---	---	------------------------------	---------------------------------	--	------------------------

	<p>2.3.6 Pratiti primenu zaklju aka iz istraživanja i podržati reformu sistema upravljanja zemljištem</p>	<p>Obezbediti efikasne institucione strukture koje mogu da štite i ja aju jednak pristup zemlji u okvirima konkretnih ciljeva zemljišne politike društva</p>	<p>Izveštaji o pra enju, publikacije, zakonski propisi, javna politika i projektna dokumenta</p>	<p>ARJ</p>	<p>ARJ</p>	<p>2013. godine</p>	<p>€ 15,000</p> <p>Bi e utvr eno naknadno</p>
	<p>2.3.7 Podržati ženske grupe i zadruge koje se bave poljoprivredom i sto arstvom da dobiju pristup kreditnim linijama, tehnologiji , poboljšati i pove ati proizvodnju i poboljšati pristup tržištu</p>	<p>Broj usvojenih i sprovedenih reformi</p> <p>Izvršene izmene i dopune u regulatornom okviru</p> <p>Poboljšanje ekonomskog statusa i produktivnosti žena</p> <p>Poboljšanje porodi nih prihoda</p>	<p>Izdvojena sredstva, Podaci prikupljeni</p>	<p>MPŠSR</p>	<p>ARJ</p>	<p>2011. - 2013. godine</p>	<p>Bi e utvr eno naknadno</p>

	<p>3.1.2 Pažljivo pratiti postizanje rodno osjetljivih pokazatelja u obrazovnom sektoru tokom sprovođenja strategije u obrazovnom sektoru</p>	<p>obrazovanje devojica i žena Broj institucija koje promoviraju rodni paritet pri upisu na razne obrazovne programe Broj preduzetih radnji za ispravljanje rodne nejednakosti i neravnopravnosti i volonterski sektor</p>	<p>Izveštaji o praćenju Vlade odluke donete za ispravljanje rodne nejednakosti i neravnopravnosti u toku sprovođenja strategije</p>	<p>MONT</p>	<p>MLU, opštine nevladine organizacije (omladina, žene, roditeljsko nastavna ve a), donatori</p>	<p>2011. - 2013. godine</p>	<p>€ 10,000 godišnje</p>
<p>3.1.3 Ugraditi rodno osjetljive pokazatelje u sve postojeće i nove obrazovne strategije</p>	<p>Dokumenti javne politike sadrže i obuhvataju rodnu perspektivu % ve i resursi izdvojeni za podršku za obrazovanje devojica i žena % ve i broj žena sa pristupom zaposlenju u skladu sa svojim</p>	<p>Dokumenti javne politike Podaci o izdvajanju resursa i trošenju na devojice i žene Razloženi podaci o</p>	<p>MONT</p>	<p>ARJ, MRSS, MLU, opštine, nevladine organizacije (omladina, žene, manjinske grupe, roditeljsko nastavna ve a), donatori</p>	<p>2011. - 2013. godine</p>	<p>Bilje procenjeno godišnje</p>	

	<p>3.1.4 Aktivno u estrovati i predlagati konkretne i prikladne strateške ciljeve i radnje u toku postupka pisanja nove nacionalne strategije o stru nom obrazovanju i obuci</p>	<p>obrazovanjem</p> <p>Strategija sadrži konkretne radnje i dovoljno resursa da rešava rodni disparitet u stru nom obrazovanju i pristupu zaposlenju</p> <p>Strateški dokument uzima u obzir razvojni disparitet izme u gradskih i seoskih oblasti, urbanog i etni kog porekla i disparitet izme u etni kih grupa</p>	<p>zapošljavanju žena u skladu sa njihovim obrazovanjem</p> <p>Strateški dokument, kvalitet u eš a, raznolikost i proces doprinosa</p>	<p>MONT</p>	<p>ARJ, MRSS, MLU, MTI, MZ, opštine, nevladne organizacije (omladina, žene, manjinske grupe, roditeljsko nastavna ve a), donatori</p>	<p>2011. - 2013. godine</p>	<p>Proceni e naknadno MONT</p>
	<p>3.1.5 Obezbediti informacije i prilike za obuku o sistemima za alternativno obrazovanje za devoj ice i žene koje su ostale van formalnog školskog sistema i za žene koje žive u sigurnim</p>	<p>Broj devoj ica i žena koje su prihvatile prilike za alternativno obrazovanje i obuku</p> <p>Broj</p>	<p>Sredstva izdvojena za prilike za</p>	<p>MONT i MRSS</p>	<p>ARJ, MRSS, MLU, MTI, MZ, opštine, nevladne organizacije (omladina, žene, manjinske grupe, roditeljsko nastavna ve a), donatori</p>	<p>2011. -</p>	<p>€ 200,000 u prvoj godini, bi e procenjeno za naredne</p>

	ku ama kao žrtve nasilja u porodici, trgovine ljudima, samohrane majke, glave porodice i drugo	informativnih kompleta o prilikama za obrazovanje i obuku Broj ura enih i podeljenih informativnih kompleta o prilikama za obrazovanje i obuku za devojice i žene Povećan kapacitet kod žena za zarađivanje Povećan izbor za žene i veća kontrola nad sopstvenim životom i samostalnost	alternativno obrazovanje Uspostavljeni infrastrukturni objekti Informativni materijal Nastavni plan za alternativno obrazovanje			2013. godine	godine
--	--	--	--	--	--	--------------	--------

Cilj 4: Smanjiti broj žena koje žive u siromaštvu

Aktivnosti	Radnje	Pokazatelji	Na in provere	Odgovorna institucija (institucije)	Institucije za podršku	Vremenski rok	Finansijski resursi
4.1 Podržati same majke (samohrane roditelje, udovice iz rata, žene kao glave porodice zbog trajne invalidnosti supruge,	4.1.1 Poboljšati sistem za rašlanjivanje podataka unošenjem pokazatelja siromaštva koji su rodno osjetljivi i proširiti sliku	Poboljšan sistem za rašlanjivanje podataka Inkuzivni	Sistem podataka, Periodi ni izveštaji, Standardizovani alati i	MRSS	ARJ, SOK, MLU, opštine, nevladine organizacije, EK, donatori	2011. - 2013. godine	€ 25,000 u prvoj godini

<p>majke velikog broja dece, i drugo) putem mera na ublažavanju siromaštva</p>	<p>siromaštva unošenjem podataka o kulturi, veri, etni koj grupi, prihodu, kupovnoj snazi, obi ajnim normama, veli ini porodice, itd. i periodi no prikupljati podatke i objavljivati analiti ke izveštaje</p>	<p>sistem podataka za sve aspekte siromaštva u skladu sa perspektivama SB, EU i UN o siromaštvu uopšte i siromaštvu žena posebno</p>	<p>instrumenti za prikupljanje podataka Objavljeni dokumenti javne politike</p>				
<p>Poboljšani analiti ki izveštaji se redovno objavljuju</p> <p>Prikupljeni i analizirani podaci široko se koriste za revidiranje postoje ih i stvaranje novih mera i javnih politika u borbi protiv siromaštva</p> <p>% žena koje su izvedene iz siromaštva</p> <p>Broj ura enih i sprovedenih projekata</p> <p>% žena koje su</p>							
<p>4.1.2 Izraditi pilot programe i predloge koji poboljšavaju situaciju i smanjuju stopu siromaštva kod prepoznatih grupa</p>							

			imale koristi od tih programa i izašle iz siromaštva	sredstva Izveštaji o napretku	MRSS	ARJ, opštine	2011. - 2013. godine	Bi e procenjeno naknadno
	4.1.3 Pružanje socijalne pomo i tim grupama treba stalno revidirati i razmatrati kako da se poboljšaju, prema mogu nostima u budžetskom kontekstu		Dugoro no dejstvo takvih pilot intervencija % ve i resursi izdvojeni za podršku ciljnim grupama to Poboljšan status žena sa aspekta siromaštva Broj preduzetih radnji za ispravljanje rodnih nejednakosti i neravnopravnosti	Izdvojena sredstva Objavljeni dokumenti sa analizama i relevantni odnosno javna politika				

Cilj 4: Smanjiti broj žena koje žive u siromaštvu

Aktivnosti	Radnje	Pokazatelji	Na in provere	Odgovorna institucija (institucije)	Institucije za podršku	Vremenski rok	Finansijski resursi
4.2 Eliminacija razlike u platama za žene i muškarce	4.2.1 Uraditi studiju o postoje im razlikama u platama za žene i muškarce u javnom i privatnom sektoru,	Izveštaj studije sadrži relevantne raš lanjene podatke i daje	Izveštajni dokument, istraživa ki alati i instrumenti,	MRSS	ARJ, SOK, MLU, MEF, MPA, opštine nevladne organizacije	10/2011. - 06/2012. godine	€ 50,000

	<p>izme u ostalog uz pomoć raslanjenih podataka na primer prema: starosti, nivou obrazovanja, formalnoj obuci, gradskoj ili seoskoj lokaciji, etničkoj pripadnosti, itd.</p>	<p>konkretno kratkoročno i dugoročno preporuke</p> <p>Prikupljeni podaci ugrađeni su u postojeći sistem podataka i koriste se periodično i uporedno za procenu trendova i formulisanje novih adekvatnih politika</p> <p>Poboljšani analitički izveštaji redovno se objavljuju</p> <p>Broj ura realizovanih projekata i programa</p> <p>% žena koje su imale koristi od tih programa i izašle iz siromaštva</p>	<p>izdvojena sredstva</p> <p>Programska i projektna dokumenta</p> <p>Sredstva izdvojena i potrošena</p> <p>Izveštaji o napretku</p>	<p>MRSS</p>	<p>EC, ILO, UNIFEM, donatori, privatni sektor</p> <p>ARJ, MLU, MPA, MEF, opštine, nevladine organizacije EK, SB</p>	<p>2012. - 2013. godine</p>	<p>Bilješke naknadno procenjeno</p>
--	--	--	---	-------------	---	-----------------------------	-------------------------------------

	4.2.3 Obezbediti efikasno pra enje i sprovo enje nacionalnih propisa o minimalnoj zaradi	Objavljuju se redovni izveštaji o pra enju Broj podnetih tužbi Broj donetih podzakonskih propisa ili amandmana na iste Smanjen % žena koje žive od minimalne zarade Poboljšan status žena sa aspekta siromaštva Broj preduzetih radnji za ispravljanje rodni nejednakosti i neravnopravnosti	Izveštaji, pouzdani podaci, podzakonski propisi, amandmani	MRSS		2011. - 2013. godine	Bi e naknadno procenjeno
--	--	---	--	------	--	----------------------	--------------------------

Cilj 4: Smanjiti broj žena koje žive u siromaštvu

Aktivnosti	Radnje	Pokazatelji	Na in provere	Odgovorna institucija (institucije)	Institucije za podršku	Vremenski rok	Finansijski resursi
4.3 Poboljšati pravo na	4.3.1 Sprovesti i ja ati	Rodni aspekt	Izveštajni	MRSS i ARJ	MEF,	10/2011.	Nije

penzije za žene	<p>rodni pristup u svim merama politike koje se odnose na propise o pravu na penziju i odlasku u penziju, izmene i dopune tih zakona i podzakonske propise</p>	<p>ugra en je u sve zakonodavne dokumente o pitanjima prava na penziju i odlaska u penziju</p>	<p>dokument, alati i instrumenti za istraživanje su dodeljeni</p>		<p>Nevladine organizacije EC, ILO, UNIFEM, Donatori, Privatni sektor</p>	<p>- 06/2012. godine</p>	<p>obavezno</p>
	<p>4.3.2 Poboľšati informacije i upoznatost u porodicama koje zajedno rade da bi se obezbedilo da su te porodice adekvatno osigurane za potrebe socijalne zaštite putem pripreme materijala sa informacijama i kampanja</p>	<p>Broj sprovedenih informativnih kampanja</p>	<p>Materijal za kampanju</p>	<p>MRSS</p>	<p>ARJ</p>	<p>10/2011.-2013. godine</p>	<p>€ 15,000</p>
	<p>4.3.3 Obezbediti da su kvalifikacioni uslovi za penzionisanje adekvatni i postaviti razumnju ravnotežu izme u stope upla enih doprinosa i pla enih beneficija</p>	<p>Broj žena koje su iskoristile te programe</p>	<p>Upla eni doprinosi Podaci su prikupljeni i dokumenti sa izveštajem sa injeni</p>	<p>MRSS</p>		<p>2011.-2012. godine</p>	<p>Bi e naknadno utvr eno</p>

	<p>4.3.4 Uspostaviti mehanizam za praćenje i sistem za prikupljanje podataka koji zapaža i prepoznaje trendove kod žena koje primaju penziju i te informacije ugrađuje u nove politike i mere. Iji su cilj poboljšani penzionirani programi</p>	<p>od takvih programa Inkluzivne i raširane baze podataka postoje i redovno i profesionalno se ažuriraju Uoči su novi trendovi i ugrađeni u nove politike i mere koje donose nadležne institucije % žena koje su imale koristi od mera preduzetih kratkoročno i dugoročno</p>	<p>Baze podataka, izveštaji, usvojene politike i doneti dekreti</p>	<p>MIRSS</p>	<p>ARJ</p>	<p>2012. - 2013. godine</p>	<p>€ 80,000</p>
--	---	---	---	--------------	------------	-----------------------------	-----------------

Potrebne veštine i rezultati u cilju ostvarenja ciljeva za ekonomsko jačanje žena iz Nacionalnog akcionog plana

Objektivno utvrđene oblasti	Potrebne veštine	Rezultati
Politika	<ul style="list-style-type: none"> - Rodno zasnovana analiza - Formulisanje politike - Osmišljavanje programa - Planiranje programa 	<ul style="list-style-type: none"> - Rodno osetljiv program - Jasne sektorske politike - Planovi rada
Ugrađivanje rodni pitanja u glavne društvene tokove	<ul style="list-style-type: none"> - Statistička analiza - Rodno zasnovana analiza - Veština za obučavanje - Veština za istraživanje - Planiranje 	<ul style="list-style-type: none"> - Raširenjeni podaci - Ugrađivanje rodni aspekta u svakodnevne aktivnosti službi - Jasni programi rodni planiranja
Koordinacija i planiranje	<ul style="list-style-type: none"> - Strateško planiranje - Veštine komunikacije - Veštine za kvantitativnu i kvalitativnu procenu - Koordinacija 	<ul style="list-style-type: none"> - Upravljanje sistemom informacija - Konsenzus o ulozi rodni programa
Propagiranje rodni prava	<ul style="list-style-type: none"> - Društvene i ekonomske veštine - Istraživačke i analitičke veštine - Planiranje - Obuka - Praćenje i ocenjivanje 	<ul style="list-style-type: none"> - Zajedničko razumevanje rodni pitanja i njihove uloge u transformaciji
Umrežavanje veza	<ul style="list-style-type: none"> - Komunikacija - Razumevanje interesa svih interesnih strana - Organizacione veštine - Pisanje izveštaja 	<ul style="list-style-type: none"> - Jasna komunikacija sa NVO i međunarodnim ARJncijama
Izgradnja kapaciteta	<ul style="list-style-type: none"> - veštine za menadžment - Obuka - Veština posredovanja - Analitičke veštine - Uvid u društvenu situaciju 	<ul style="list-style-type: none"> - Moduli za obuku - Najbolja praksa - Iskusni kadrovi za rodna pitanja - Opšta upoznatost svih državnih funkcionera sa opštim i posebnim ciljevima i strategijom rodni programa

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

ZYRA E KRYEMINISTRIT // OFFICE OF THE PRIME MINISTER/ URED PREMIJERA
AGJENCIA PËR BARAZI GJINORE / AGENCIJA ZA RAVNOPRAVNOST POLOVA/
AGENCY OF GENDER EQUALITY

KOSOVO ACTION PLAN FOR THE ECONOMIC EMPOWERMENT OF WOMEN
2011 – 2013

SECTION I: BACKGROUND

1.1 Introduction

The socio-economic development of Kosovo and its overall progress is dependent on the full utilization of its human resource, both women and men. Continued marginalization and under-utilization of women who in figures are 860.274 of total population is a major obstacle to rapid socio-economic development of the country.

The Government of Kosovo has taken measures to address gender concerns in the Constitution of the Republic of Kosovo, by drafting and approving specific legislation that address Kosovo women representation and participation status and well-being and by mainstreaming gender perspective through various macro and micro policies, strategies and programmes.

The Constitution of Kosovo demands that the composition of the Assembly of Kosovo shall respect internationally recognized principles of gender equality (Article 71:2), while the General Election Law demands by the political parties the observation of the gender quota that requires that 30% of all candidates to be female, (Article 27.1). In addition, Kosovo has approved and observes the Law on Gender Equality, (2004/2) Law on the Protection of the Victims of the Domestic Violence, Law on Reproductive Health, and so on. Further, a number of strategies and action have been undertaken by the Government in the past few years to advance the status of women in Kosovo such as the Kosovo Program for Gender Equality and Kosovo Program against and Action Plan 2011-2014. In 2009, Kosovo Assembly signed the Millennium Development Goals resolution showing the commitment to achieve MDGs by 2015.

To ensure effective implementation of the Kosovo Program for Gender Equality, in particular its programmatic objectives regarding the economic empowerment of women, an Action Plan for the Economic Empowerment of Women in Kosovo to promote a just and equitable society and to strengthen women's rights that enables them to have control over their lives and exert influence in society has been prepared by the Kosovo Agency for Gender Equality. This Action Plan covers key areas of gender concerns stipulated in the Program for Gender Equality.

1.2 Layout of the Action Plan for Economic Empowerment of Women

The Action Plan is presented in five sections. Section One contains background information, which includes introduction, challenges, rationale, vision, strategic objectives and objectives, and links to other Kosovo policies. Section Two is on the Implementation Framework of the Action Plan while Section Three provides detail for Monitoring, Evaluation and Research and Section Five is the Logical Framework and Matrix.

1.3 Gender Development in Kosovo

The Constitution of the Republic of Kosovo endorses gender equality and equity and guarantees full participation of women and men in social, economic and political life. The Government is also implementing international commitments as enshrined in the United Nations Charter and on the Human

Rights Declaration (1948), the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW) (1979), the Convention on the Rights of the Child (CRC) (1989), Beijing Declaration and Platform for Action (1995), World Summit 2005 Resolution on Gender Equality and Empowerment of Women, Policy on Women and Gender Development (2000), Addendum on Prevention and Elimination of Violence Against Women and Children (1998). Despite efforts to implement these Declarations and Conventions, gender imbalances still exist in various aspects.

The Government has also established mechanisms for gender policy formulation, coordination, monitoring and evaluation of implementation of gender development policy, gender mainstreaming programmes and plans. The mechanisms include establishment of the Agency for Gender Equality responsible for gender development, setting up Gender Officers in Ministries, Independent Departments, and Municipalities.

1.4 Challenges

Customs and traditions that discriminate women continue to perpetuate gender inequalities, gender capacity and institutional aspects. Similarly efforts to promote gender equality and equity encounter the following challenges:

- Empowerment of both women and men equally on the basis of merit;
- Ensuring that macro and micro policies are gender sensitive;
- Ensuring that the Legal Framework is gender sensitive;
- Strengthening institutional mechanisms for gender development;
- Ensuring sustainable partnerships and collaboration;
- Ensuring that adequate resources are available to address gender inequalities and
- Inadequate capacities for coordination, monitoring, evaluation, advocacy and follow-up of implementation of policies, strategies, plans and programmes.

1.5 Rationale for the Action Plan

The rationale for the Action Plan is to guide further implementation of the Women and Gender Development Policy, Conventions, Laws and Programmes. Within the context of the Kosovo Program for Gender Equality specifically the Action Plan is designed to guide stakeholders to:

- Speed up progress implementation of Women and Gender Development Policy;
- Speed up implementation of national, regional and international commitments on gender equality and empowerment of women;
- Integrate gender issues into macro and sectoral policies ;
- Link up with collaborating partners and civil organizations;
- Enhance coordination, accountability, monitoring, evaluation and research.

1.6 Vision, Objectives and Activities

The vision of this Action Plan remains that of the Program for Gender Equality which states that:
Kosovo will be the country where all the citizens (women and men) will have the possibility to participate

in equal manners in the decision-making, equal rights for education, employment, free and equal access in all public services so they can enjoy the results of their work.

The Action Plan through its two specific objectives aims at achieving:

- Significantly improve the participation of women and enhance their status in the labour market
- Support women entrepreneurship and achieve equitable access to and utilization of property and natural resources.

The objectives will be achieved through a number of actions that fall under five key activities:

- Increase women's access to and representation in the public administration institutions and public owned enterprises,
- Increase women's access to and employment in private sector,
- Increase entrepreneurship among women,
- Ensure that public and private partnerships and investments respond to the socio-economic needs of women,
- Support programs that promote women's access to, control over and ownership of resources.

1.7 Links to other National Policies

The Action Plan for the Economic Empowerment of Women builds on the Kosovo Program for Gender Equality, 2008-2013, Strategy for Higher Education, Strategy for Rural Development, Strategy of Employment in Kosovo, Kosovo Strategy and Action Plan on Children's Right, Strategy on Public Administration Reform.

SECTION II: IMPLEMENTATION FRAMEWORK

This section explains the implementation arrangements for the Action Plan on the Economic Empowerment of Women, which includes institutions' roles, responsibilities and harmonization of implementation processes.

The primary objective of the implementation plan is to identify and guide on specific actions which Ministries, Institutions, Independent Agencies, Private Sector, Local Government Authorities, Civil Society Organizations, Community Based Organizations and communities will undertake in the short, medium and long term plans.

The Government will create an enabling environment for active participation of all stakeholders.

2.1 Roles and Responsibilities

2.1.1 Agency for Gender Equality

The Agency for Gender Equality is the national machinery for gender development in the country. It will be responsible for the following: -

- Coordinating the implementation of the strategy and work closely with other actors,
- Providing professional backstopping to other implementers of gender development,
- Reporting implementation progress,
- Collect and disseminate information programmes,
- Provide capacity building activities for stakeholders in line Ministries, municipalities and as required to successfully implement the Action Plan,
- Maintain National Gender Database.

2.1.2 Sector Ministries

Sector Ministries will be responsible for sector policy guidance, supervision, coordination, implementation and monitoring activities, which are contributing towards achievement of gender equality and equity. They will also be responsible for identifying detailed priority activities that will be taken up during the implementation of the strategy.

2.1.3 Local Authorities

The Ministry responsible for Local Government will coordinate implementation of programmes at Regional and District levels. It will also be responsible for capacity building measures at the Local Government level. Furthermore, the Ministry will lead in collection and dissemination of gender disaggregated data from grassroots level to the national level and vice versa.

At the District level, Local Government Authorities (district/town/municipal/city councils/village) will plan and implement programmes within their areas of jurisdiction in collaboration with other actors including communities and households through participatory process. The Local Authorities will allocate adequate resources to support the implementation of the Action Plan as well as to monitor and report progress on gender equality, equity and development. They will also be responsible for sensitizing various target groups on gender issues and facilitate generation; utilization and dissemination of gender disaggregated data and information.

2.1.4 Civil Society

The civil society sector has an important role to play in achieving gender equality and equity. The civil society will include non-governmental, community based organizations, and Trade Unions. Their roles and responsibilities will include building local capacity and empowering communities, participating in monitoring and evaluation, mobilizing community resources and enhancing community participation. The civil society sector will work closely with Government Ministries, Local Authorities to ensure that gender is included in the implementation of sectoral, and municipality plans.

2.1.5 Development Partners

Development partners will work closely with the Agency for Gender Equality and other key actors in the implementation of the NSGD. They will make use of existing systems and processes to provide financial,

technical and other support services. They will also facilitate capacity-building initiatives to stakeholders, governmental and non-governmental, as well.

SECTION III: MONITORING, EVALUATION AND RESEARCH

3.1 Monitoring and Evaluation

Monitoring and Evaluation means keeping track of the implementation of strategies developed for each area of focus for the Action Plan for the Economic Empowerment of Women. This is a continuous process involving timely collection of information about the day-to-day activities in the course of strategy implementation. This assessment is necessary to highlight shortcomings so that corrective action can be taken instead of waiting for final evaluation. The findings of monitoring and evaluation exercises should be made available to all stakeholders to enable cross-sectoral analysis. It also serves the purpose of determining if all stakeholders participating in the implementation of the strategy are receiving the outcomes, they desire and if the strategy is producing the results that were anticipated during the formulation stage. Monitoring and Evaluation of the Action Plan will be guided by the following:

3.2 Implementation Plan

Adherence to the Logical Framework

3.3 National and Sectoral Development Goals and Policies

Adherence to national and sectoral development policies and goals as stipulated in the Country's Constitution or relevant sector policies, strategies and legislations.

3.3 Intersectoral Linkage and Synergies

Attention to linkages between the area of gender concern in the strategy and specific strategies within each area of concern to ensure there is consistency.

3.4 Indicators

The Logical framework contains objectives, strategies, activities, performance indicators, and actors that will be used for monitoring and evaluation purposes and time frame.

3.5 Institutional Arrangements for Monitoring and Evaluation

The Agency for Gender Equality is charged with coordination of gender initiatives in the country hence has the overall responsibility for monitoring and evaluating implementation of this strategy at the national level. In discharging its responsibility, as overall coordinator of this strategy, it will work in close collaboration with the Government structure. The Gender Focal Points, instituted in the Government

structure will be responsible for monitoring and evaluating the implementation of the strategy in their respective institutions of jurisdiction. At the same time, they will provide information on gender development progress to Agency for Gender Equality. The Agency will also work with the Kosovo Entity of Statistics, Research Institutions, Academic Institutions, Private Sector, Non-Governmental Organizations, Media in order to get data and information that will be incorporated in the monitoring and reporting system of the strategy.

3.6 Research

Research is imperative for identifying issues that will require interventions to improve the strategies, methodology, performance criteria, implementation framework and evaluation.

SECTION IV: LOGICAL FRAMEWORK AND MATRIX

Vision

Kosovo will be the country where all the citizens (women and men) will have the possibility to participate in equal manners in the decision-making, equal rights for education, employment, free and equal access in all public services so they can enjoy the results of their work.¹

Strategic Objective: Achieve economic empowerment of women in Kosovo

Objective 1: Significantly improve the participation of women and enhance their status in the labour market

Activities	Actions	Indicators	Means of Verification	Responsible Institution/s	Supporting Institutions	Timeline	Financial Resources
1.1 Increase women's access to and representation in the public administration and public owned enterprises	1.1.1 Undertake a research study to assess the equality of men and women at the work place focusing in the following key components: hiring, promotion, payment, professional growth opportunities and occupation of leadership position(the research should cover all public institutions)	The research meets scientific accepted research standards Data gathered and processed are disaggregated by ethnicity, age, and vulnerability	Research study document	AGE	All line Ministries, Kosovo municipalities, public owned enterprises, law and order	08/2011	€ 15,000
	1.1.2 Based on the research findings and recommendations draft and approve relevant governmental decisions and decrees that ensure their fulfillment and achieve	No of governmental decisions issued Relevance of such decisions vis-à-vis the	Decrees issued and implemented Periodic reports on data assessment	AGE, MPA	All line Ministries, Kosovo municipalities, public owned enterprises, relevant institutions	2011-2013	To be assessed on the basis of such decrees and recommendations

¹ As spelled out in the Kosovo Program for Gender Equality, 2008-2013, pg. 117

	<p>the representation quota (40%) in the public institutions as required by the Law on Gender Equality, 3.1, 3.2</p>	<p>pertaining recommendations</p> <p>The 40% quota law achieved in both representation and occupation of senior management and leadership positions</p>		<p>KIPA</p>	<p>AGE, Donors, University of Prishtina and private universities</p>	<p>2011</p>	<p>€ 25,000</p>
	<p>1.1.3 Design training programs and learning opportunities for women that enhance their capacities and enable them to advance to senior management and leadership positions</p>	<p>Curriculum and training materials prepared and exists</p>	<p>Curriculum and training materials</p>	<p>KIPA</p>	<p>AGE, Donors, Human Resources Offices</p>	<p>2011-2013</p>	<p>€ 12,000 annually</p>
	<p>1.1.4 Provide training and learning opportunities based on the developed curriculum that enhance women leadership and managerial capacities</p>	<p>No of training sessions delivered</p> <p>No of women trained versus the number of women moved to leadership/managerial positions</p>	<p>Training sessions announcement and calendar of training sessions</p> <p>Periodically gathered data on women career advancement</p>	<p>KIPA</p>	<p>Government decree on fund allocation</p>	<p>2011-2013</p>	<p>To be assessed</p>
	<p>1.1.5 Support learning opportunities and</p>	<p>No of scholarships awarded to</p>					

	academic advancement by allocating special funds in annual basis and awarding to women public servants based on merit of performance	women No of women advanced in the work place Quality of performance before and after the learning course	Selection criteria document for the scholarship awarding scheme				
	1.1.6 Advocate to donors to increase and continue funding scholarship process, i.e. EU Scholarship Scheme for Young Professionals, etc. and maintain a gender balance in scholarship awarding process	No of women benefiting from scholarship scheme of donors Scholarship linked to economic and society needs	Agreement signed between GRK and donors Degrees and diploma granted	GRK and donors	Donors	2011-2013	

Objective 1: Significantly improve the participation of women and enhance their status in the labour market

Activities	Actions	Indicators	Means of Verification	Responsible Institution/s	Supporting Institutions	Timeline	Financial Resources
1.2 Increase women's access and employment in private sector	1.2.1 Closely monitor from the gender perspective the implementation of the Strategy for Sustainable Employment, (SSE) specifically the following policy areas: Public Employment	System of regular data gathering and reporting established Strengthened cooperation between AGE and MLSW	Reports and cooperation agreement	AGE, MLSW	ESK, REC	2011-2013	Not required, allocated in the SSE

<p>Services, Migration of Labour Force, Active Labour Market Programs, Employment Protection and Removal of Individuals from Social Assistance Scheme to the Gainful Employment</p>	<p>1.2.2 Undertake a desk review exercise by employing a gender perspective analysis of all sectoral strategies that aim at enhancing the economic development of Kosovo</p>	<p>Stocktaking report produced and contains relevant observation</p>	<p>Report document</p>	<p>AGE</p>	<p>All line Ministries, Non-governmental sector, donors</p>	<p>10/2011</p>	<p>€ 12,000</p>
<p>1.2.3 Introduce and implement the employment quota in public work programs (40%)</p>	<p>40% of employed individuals are women Priority of employment given to single mothers, single parents, minority groups and families leaving under poverty level</p>	<p>Records of employment</p>	<p>MLSW</p>	<p>REC, municipalities,</p>	<p>2011-2013</p>	<p>As allocated under annual budget line item for Public Work Programs/MLSW</p>	
<p>1.2.4 Conduct a research on the unpaid contribution of women to economic development and</p>	<p>Policy and legislative changes to</p>	<p>Research document Publication of the document t</p>	<p>AGE</p>	<p>MF, Non-governmental sectors, WB, ILO, UNDP,</p>	<p>2011</p>	<p>€ 25,000</p>	

	<p>their involvement in the informal economy</p> <p>1.2.5 Increase awareness and aggressively monitor the implementation of the Labour laws that secure women's economic rights in the private sector</p>	<p>address women economic empowerment and achieved</p> <p>Increased programming that supports women's economic empowerment</p> <p>Better informed macroeconomic policies and decision making and planning</p> <p>No of awareness campaigns carried out</p> <p>Printed copies produced and disseminated in the public and private sector</p> <p>Increased respect of women's economic rights</p> <p>Increased capacity to</p>	<p>and its dissemination in the public domain</p> <p>Publication materials</p>	<p>AGE</p>	<p>donors</p> <p>Trade Unions, Non-governmental sector, ILO, UNIFEM, UNDP</p>	<p>2011-2013</p>	<p>€ 25,000 annually</p>
--	---	--	--	------------	---	------------------	--------------------------

	<p>1.2.8 Enhance women participation during job fair events through information dissemination on the venue of the event, process and providing coaching on how to approach potential employers:</p> <p>a) announce events via TV and radio on all official languages of Kosovo,</p> <p>b) engage specialized entities to coach and train women on <u>know how</u> process of interviewing and hiring</p>	<p>Criteria established, incorporated into public finance management regulations and economic regulations/policies</p> <p>No of women participating in the coaching process vrs. no of women receiving gainful employment through job fair event</p>	<p>TV spot announcements Reports on coaching/training,</p>	<p>AGE</p>	<p>MLSW, MTI, ILO, UNIFEM, UNDP, Non-governmental</p>	<p>2011-2013</p>	<p>€ 8,000 annually</p>
	<p>1.2.9 Select and rate top 20 family –friendly employers of the year</p>	<p>Nr. of companies entering into competition process</p> <p>No of families and women benefiting from such policies</p> <p>Promotion of family-friendly</p>	<p>Annual Conference Competition process and awards</p>	<p>AGE</p>	<p>Media, Trade Unions, Universities, public and private employers</p>	<p>2011-2013</p>	<p>€ 10,000 annually</p>

	<p>women on economic rights and business initiatives in order to enhance women's entrepreneurial skills, knowledge and initiatives</p>	<p>sessions held</p> <p>No of women reached through outreach information campaigns</p> <p>Information kiosks established</p>	<p>information campaign</p> <p>Website/portal on business information</p>	<p>AGE, MEST</p>	<p>business entities and association</p>	<p>2011-2013</p>	<p>€ 25,000 annually</p>
	<p>2.1.3 Establish a scholarship fund for young women who want to pursue business administration studies</p>	<p>No of scholarship granted</p> <p>No of women who successfully graduate from the program and able to start their own business or occupy high rank positions in private enterprises</p>	<p>Funds allocation</p> <p>Scholarship award program</p>	<p>AGE, MEST</p>	<p>Universities, Municipalities, MTI, Public and Private Enterprises</p>	<p>2011-2013</p>	<p>€ 12,000 annually</p>
	<p>2.1.4 Support programs that offer free of charge advice on business improvement, production and expansion to women entrepreneurs</p>	<p>No of women businesses supported by the business advisory services</p> <p>No of women</p>	<p>Data gathered through reports and studies</p>	<p>KIPA</p>	<p>AGE, Donors, Human Resources Offices</p>	<p>2011-2013</p>	<p>€ 12,000 annually</p>

	2.1.5 Support fair events for women's businesses in national and regional level	businesses improved and expanded No of fairs organized per year No of businesses participating in the fair No of businesses able to claim financial gains through product sale	Fair events Data on the participation of businesses and their revenues gathered through surveys	AGE	MTI, Municipalities	2011-2013	€ 15,000 annually
	2.1.6 Intensify cooperation with business lending institutions to enhance their lending service to women entrepreneurs	No of financial lending institutions supporting women's businesses No of women's businesses benefiting from financial lending institutions	Data released from financial lending institutions	AGE, MEF	MTI, Financial Lending Institutions	2011-2013	€ 5,000 annually

Objective 2: Support women entrepreneurship and achieve equitable access to and utilization of property and natural resources

Activities	Actions	Indicators	Means of Verification	Responsible Institution/s	Supporting Institutions	Timeline	Financial Resources
------------	---------	------------	-----------------------	---------------------------	-------------------------	----------	---------------------

2.2 Ensure that public and private partnerships and investments respond to the socio-economic needs of women	2.2.1 Identify viable economic enterprises for women to invest in and provide information on investment opportunities in a form that is accessible to women	No of women enterprises established Women's economic empowerment and increase in their choice Fair and open information process during PPPs development	Data gathered through monitoring and accountability reports	AGE	MTI, MEF, World Bank, MLGA, MLSW, Business entities and association	2011-2013	Not required
	2.2.2 Mainstream economic empowerment gender indicators in public and private partnership projects	Gender indicators established and used as key criteria in developing public-private partnerships	Proposed and approved gender indicators' document Decree on their inclusion as criteria for developing PPPs	AGE	World Bank, MTI, MEF, MLGA,	2012	Not required
	2.2.3 Provide training and orientation to respective institutions on mainstreaming gender indicators (know how skills) when developing and implementing PPP	No of training sessions carried out No of PPPS and no of women reached as beneficiaries and key actors	Training materials PPPs agreement	AGE	World Bank MTI, MEF, MLGA, municipalities	2012-2013	€ 30,000

Objective 2: Support women entrepreneurship and achieve equitable access to and utilization of property and natural resources							
Activities	Actions	Indicators	Means of Verification	Responsible Institution/s	Supporting Institutions	Timeline	Financial Resources
2.3 Support programs that promote women's access to, control over and ownership of resources	2.3.1 Research the role and position of women in natural resources management, in national level and extend relevant recommendations that improve their position as decision-makers and beneficiaries of utilization of natural resources	Research includes gender disaggregated data by: poverty level, social strata, region-wise, ethnicity and religious background, age, education, etc	MOUs, organized events and decisions taken	AGE	MAFRD, IFAD, FAO, World Bank, UNDP	2011-2012	€ 50,000
	2.3.2 On the basis of such recommendations, draft and approve a "White Paper" which will guide the implementation and the incorporation of the research recommendations during the management of natural resources through gender perspective	White paper receives wide acceptance from political entities, private and volunteer sector No of sectoral strategies that incorporate the White paper guidelines	White paper document White paper use in guiding sectoral policies Website/portal on business information	GRK	AGE, Universities, Donors,	2012	Not required
	2.3.3 Monitoring of the extended recommendations and White Paper	No of women benefiting from the new guidelines	Monitoring reports, data gathered	AGE	Non-governmental sector	2013	€ 15,000 annually

	<p>guidelines in daily policy-making and implementation and institutional arrangements</p> <p>2.3.4 Research study on how customary and statutory laws govern women's access to land, focusing but not limited to: use rights, control rights, transfer rights, land rights, land-use regulations, land-valuation and taxation.</p>	<p>No of women participating in institutions in charge (national, regional and community level) for the management of natural resources</p> <p>% of women in leadership position in such institutions</p> <p>Inclusive approach used to carry out the research study and represent disaggregated data by: poverty level, social strata, region-wise, ethnicity and religious background, age, education, etc</p>	<p>TORs, research proposal, research report</p>	<p>AGE</p>	<p>MAFRD, MEF, MLGA, municipalities,</p>	<p>09/2011-08/2012</p>	<p>€ 50,000</p>
--	---	---	---	------------	--	------------------------	-----------------

	<p>2.3.5 Publish the findings and on the basis of such findings initiate and introduce relevant changes through, i.e. legislation amendments and new laws, new policies and regulations, projects., etc.,</p>	<p>Understand and acknowledge the complexity of property rights regimes as they relate to the dynamic roles of both men and women in today's societies</p> <p>Provide effective institutional structures that can protect and strengthen equitable access to land within the framework of a society's particular land policy goals</p>	<p>Research publication, legislation, public policy and project documents</p>	<p>AGE, Kosovo Parliament</p>	<p>All line Ministries</p>	<p>2012-2013</p>	<p>To be assessed</p>
	<p>2.3.6 Monitoring of the implementation of the research findings and support reform in land management system</p>	<p>Increased women's access to land</p> <p>No of reforms adopted and implemented</p> <p>Amendments made in the regulatory</p>	<p>Monitoring reports, publications, legislation, public policy and project documents</p>	<p>AGE</p>		<p>2013</p>	<p>€ 15,000</p>

	<p>all existing education strategies and new ones</p> <p>3.1.4 Actively participate and propose concrete and responsive strategic objectives and actions during the drafting process of the new national strategy on vocational education and training</p>	<p>contain and include gender perspective</p> <p>% increase in resources allocated to support girls and women's education</p> <p>% increase in number of women accessing employment that is in line with their education</p> <p>Strategy contains specific actions and sufficient resources that address gender disparities in the vocational education and employment access</p> <p>Strategy document takes into consideration development disparities between urban</p>	<p>documents</p> <p>Data on allocation resources and spending on girls and women</p> <p>Disaggregated data on women employment in line with their education</p> <p>Strategy document, quality of participation , diversity and contribution process</p>	<p>MEST</p>	<p>Municipalities, Non-governmental organizations (youth, women, minority groups, parent-teachers committees), Donors</p> <p>AGE, MLSW, MALG, MTI, MoH, Municipalities, Non-governmental organizations (youth, women, minority groups, parent-teachers committees), Donors</p>	<p>2011-2013</p>	<p>annually</p> <p>To be assessed by MEST</p>
--	--	---	---	-------------	--	------------------	---

	<p>3.1.5 Provide information and training opportunities on alternative education system and facilities for girls and women who remain outside the formal school system and women living in protection shelters as victims of domestic violence, trafficking, single parents, head of households and beyond</p>	<p>and rural areas, urban, ethnic belonging and disparities among ethnic groups</p> <p>No of girls and women who take alternative education and training opportunities</p> <p>No. of information kits on education and training opportunities</p> <p>No. of information kits on education and training opportunities produced and distributed</p> <p>Increased capacity among women to generate income</p> <p>Increased</p>	<p>Funds allocated for alternative education opportunities</p> <p>Established infrastructure facilities</p> <p>Information materials</p> <p>Alternative education curriculum</p>	<p>MEST & MLSW</p>	<p>AGE, MLSW, MALG, MTL, MoH, Municipalities, Non-governmental organizations (youth, women, minority groups, parent-teachers committees), Donors</p>	<p>2011-2013</p>	<p>€ 200,000 in the first year, to be assessed for the following years</p>
--	--	---	--	------------------------	--	------------------	--

					choices for women and more control of their lives and autonomy						

Objective 4: To reduce the numbers of women experiencing poverty											
Activities	Actions	Indicators	Means of Verification	Responsible Institution/s	Supporting Institutions	Timeline	Financial Resources				
4.1 Support lone mothers, (single parent, war widows, women as head of household in case of permanent disability of their spouse, mother of a large family beyond) through poverty alleviation actions	4.1.1 Improve disaggregated data system by including poverty indicators that remain gender sensitive and broaden the poverty picture by including cultural, religion, ethnic, income, purchasing power, traditional norms, family size, etc and periodically collect data and publish analytical reports	Improved disaggregated data system Inclusive data system on all poverty aspects and in line with WB, EU, and UN perspective on poverty matters in general and women poverty , specifically	Data system, Periodical reports, Standardized data gathering tools and instruments Public policy documents issued	MLSW	AGE, SOK, MALG, Municipalities Non-governmental organizations EC, Donors	2011-2013	€ 25,000 in the first year				
		Improved analytical reports published in regular basis Collected and analyzed data used extensively to review existing									

	<p>basis of such study, responsive policies and swift actions that eliminate gender gap disparities</p> <p>4.2.3 Ensure effective monitoring and enforcement of the national minimum wage</p>	<p>programs developed and carried out</p> <p>% of women benefiting from such programs and being lifted from poverty</p> <p>Regular monitoring reports issued</p> <p>No of legal actions taken</p> <p>No of regulations or amendments introduced</p> <p>Decreased % of women living on minimum wage</p> <p>Improved poverty status of women</p> <p>No of actions taken to rectify the gender inequities and inequalities</p>	<p>project documents</p> <p>Funds allocated and spent</p> <p>Progress reports</p> <p>Reports, credible data, regulations, amendments</p>	<p>MLSW</p>	<p>MPA, MEF, Municipalities, Non-governmental organizations EC, WB</p>	<p>2013</p> <p>2011-2013</p>	<p>assessed</p> <p>To be assessed</p>
--	---	---	--	-------------	--	------------------------------	---------------------------------------

Objective 4: To reduce the numbers of women experiencing poverty							
Activities	Actions	Indicators	Means of Verification	Responsible Institution/s	Supporting Institutions	Timeline	Financial Resources
4.3 Improve pension coverage for women	4.3.1 Undertake and strengthen gender approach in all policy actions concerning pension coverage and retirement legislation, amendments and regulations	Mainstreamed gender aspect in all legislative paperwork and policy actions concerning pension and retirement issues % of women covered by pension scheme	Report document, research tools and instruments funds allocated	MLSW & AGE	MEF, Non-governmental organizations EC,ILO, UNIFEM, Donors, private sector	10/2011-06/2012	Not required
	4.3.2 Improve information and awareness among families working together to ensure that they are appropriately insured for social welfare purposes through the preparation of information materials and campaigns	No information campaigns held No of audience reached Measured long term impact on women's awareness concerning pension and retirement scheme	Campaign materials	MLSW	AGE	10/2011-2013	€ 15,000
	4.3.3 Ensure qualifying conditions for contributory pensions are appropriate and	No of women benefiting from such schemes	Contributions made Data gathered and report	MLSW		2011-2012	To be determined

strike a reasonable balance between the level of contributions made and benefits paid	4.3.4 Establish a monitoring mechanism and data collection system that takes note and identifies developing trends on women's pension coverage and feeds that information into new policies and actions that aim at improving pension coverage scheme/s	No of women receiving the maximum benefits from such schemes	documents	MLSW	AGE	2012-2013	€ 80,000		
	Inclusive and disaggregated data base exists and is being updated professionally	Data base, Reports , policies and decrees approved							
	Developing trends captured and incorporated into policies and actions taken by respective institutions	% of women benefiting from actions taken in both short and long-term							

Skills Required and Outputs towards achieving the National Action Plan Objectives on the Economic Empowerment of Women

Objectively Identified Areas	Skills Required	Outputs
Policy	<ul style="list-style-type: none"> - Gender based analysis - Policy formulation - Program design - Program planning 	<ul style="list-style-type: none"> - Gender sensitive program - Clear sectoral policies - Plans of action
Gender Mainstreaming	<ul style="list-style-type: none"> - Statistical analysis - Gender based analysis - Training skills - Research skills - Planning 	<ul style="list-style-type: none"> - Disaggregated data - Integration of gender into day to day activities of departments - Clear gender planning programs
Co-ordination and Planning	<ul style="list-style-type: none"> - Strategic planning - Communication skills - Quantitative and qualitative evaluation skills - Co-ordination 	<ul style="list-style-type: none"> - Management information system - Consensus about the role of the gender program
Advocacy	<ul style="list-style-type: none"> - Social and Economic skills - Research/analytical skills - Planning - Training - Monitoring and evaluation 	<ul style="list-style-type: none"> - Common understanding of gender and its role in transformation
Liaison Networking	<ul style="list-style-type: none"> - Communication - Grasp of stakeholders' interests - Organizational skills - Report writing 	<ul style="list-style-type: none"> - Clear communication with NGOs and international agencies
Capacity Building	<ul style="list-style-type: none"> - Management skills - Training - Facilitation skills - Analytical skills - Insight into social situation 	<ul style="list-style-type: none"> - Training modules - Best practices - Skilled cadre of gender people; - General awareness of all government officials about the goals, objectives and strategies of the gender program.

